

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Mediacja>Mediacja rodzinna>**Mediacja rodzinna**

Mediacja rodzinna

Mediacja może okazać się szczególnie pomocna w sporach rodzinnych o charakterze transgranicznym oraz w sprawach dotyczących uprowadzenia dziecka przez jednego z rodziców. Pojęcie „sprawy rodzinne” obejmuje różnorodne sytuacje, w których doszło do sporu, począwszy od spraw czysto prywatnych po sprawy z udziałem organów publicznych.

Czym jest mediacja rodzinna o charakterze transgranicznym?

Mediacja rodzinna o charakterze transgranicznym jest postępowaniem prowadzonym przez jedną bezstronną i wykwalifikowaną osobę trzecią, czyli mediatora, lub kilka takich osób. Mediator nie ma uprawnień do podejmowania decyzji, ale pomaga stronom w ponownym nawiązaniu dialogu i wspiera je w samodzielnym rozwiązaniu problemu.

Osiągnięte porozumienie pozwala rozstrzygnąć spór w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb, z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka, jeżeli w danej sprawie należy ten interes wziąć pod uwagę.

Sprawy rodzinne obejmują zagadnienia dotyczące: odpowiedzialności rodzicielskiej i prawa do osobistej styczności z dzieckiem, uprowadzenia dziecka, środków mających na celu ochronę dziecka, świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub byłych współmałżonków oraz innych następstw rozwodu lub separacji.

Partnerów zachęca się do przyjęcia odpowiedzialności za decyzje dotyczące ich rodziny i przede wszystkim do podjęcia próby rozwiązania sporu na drodze pozasądowej.

Mediacja może zatem stworzyć podłoże do konstruktywnej dyskusji, a także zapewnić uczciwe zasady postępowania w stosunkach między rodzicami przy równoczesnym uwzględnieniu nadrzędnego interesu dziecka.

Bardziej szczegółowe informacje można znaleźć na poniższych stronach:

- [Główne zasady i etapy mediacji](#)
- [Cechy mediacji o charakterze transgranicznym](#)
- [Koszty mediacji o charakterze transgranicznym](#)
- [Ramy prawne mediacji o charakterze transgranicznym](#)

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Jak odbywa się mediacja?

Jako strona możesz się ubiegać o przeprowadzenie mediacji we wszystkich państwach członkowskich. W niektórych państwach członkowskich sędzia może wezwać strony sporu do udziału w postępowaniu mediacyjnym.

Jeżeli wszystkie strony postanowią skorzystać z mediacji, wybrany mediator przedstawia stosowny harmonogram. Sposób wyboru mediatora zależy od konkretnego kraju – informacje te można znaleźć na odpowiednich stronach krajowych, do których łączy podane są po prawej stronie ekranu.

Przedstawiciele prawni mogą odgrywać w tym postępowaniu istotną rolę ze względu na to, że przekazują informacje prawne, które są niezbędne do tego, aby strony mogły podjąć świadomą decyzję.

Uгода zawarta w drodze mediacji może zostać opatrzona klauzulą wykonalności, jeżeli obie strony o to wniosą. Może to nastąpić np. w drodze jej zatwierdzenia przez sąd lub poświadczenia przez notariusza.

Przedstawiciele prawni mogą dokonać przeglądu porozumienia zawartego w drodze mediacji, aby zagwarantować, że ma ono moc prawną we wszystkich odpowiednich systemach prawnych.

Dlaczego należy spróbować tego rozwiązania?

Ponieważ istnieje możliwość zachowania przez strony wpływu na zaproponowane rozwiązanie sporu.

Mediacja odbywa się w przyjaznym środowisku, w którym stronom przypisuje się wiodącą rolę.

Mediacja pozwala na analizę zakresu sporu i jego modyfikację.

Strony mogą podejmować decyzje i zawierać porozumienia, ale nie są do tego zobowiązane.

Uczestnictwo w mediacji nie powoduje wygaśnięcia prawa do wystąpienia na drogę sądową.

Postępowanie mediacyjne jest korzystne dla wszystkich stron biorących udział w mediacji (ang. *win-win situation*).

Mediator jest bezstronnym i przeszkolonym podmiotem oferującym wsparcie, który pomaga w samodzielnym wypracowaniu rozwiązania.

W porównaniu z postępowaniem sądowym mediacja jest stosunkowo niekosztowna.

Mediację można przeprowadzić stosunkowo szybko. Spotkania mediacyjne można łatwo zaplanować, tak aby wybrane terminy pasowały obu stronom, przy czym spotkania mogą się odbywać w wielu różnych lokalizacjach.

Mediacja pozwala na elastyczne rozwiązania (dostosowane do indywidualnych potrzeb) i pomaga w utrzymaniu lub zbudowaniu konstruktywnych relacji oraz kontaktów między stronami na przyszłość.

W toku postępowania mediacyjnego istnieje możliwość korzystania ze wsparcia i doradztwa przedstawiciela prawnego.

Mediacja może ograniczyć konieczność przeprowadzenia postępowań sądowych w przyszłości.

To łączy prowadzi do strony [Znajdź mediatora](#).

Granice mediacji

Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że sprawa nie nadaje się do mediacji lub że jedna strona (lub obie strony) nie jest skłonna do rozpoczęcia mediacji, konieczne jest podjęcie czynności przez organy sądowe. W trakcie oceny, czy sprawa nadaje się do mediacji, należy w szczególności zidentyfikować możliwe zagrożenia, takie jak przemoc domowa oraz jej natężenie, nadużywanie alkoholu i narkotyków, znęcanie się nad dziećmi itd. Poszczególne sprawy powinny być oceniane indywidualnie, zgodnie ze standardami stosowanymi przez mediatora i organizację zrzeszającą mediatorów.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2019

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Belgia

Mediację regulują przepisy ustawy z dnia 21 lutego 2005 r. Mediację rodzinną, podobnie jak każdą inną mediację, można przeprowadzić w toku postępowania sądowego (mediacja sądowa) lub poza postępowaniem sądowym (mediacja dobrowolna).

Wszczęcie postępowania mediacyjnego na wniosek jednej ze stron lub na podstawie postanowienia sądu wymaga wyrażenia zgody przez strony. Strony wspólnie wyznaczają mediatora (art. 1734 §1 kodeksu postępowania cywilnego (Code judiciaire)), który może zostać zatwierdzony przez Federalną Komisję ds. Mediacji. Każda ze stron może w dowolnym momencie zakończyć mediację (art. 1729 kodeksu postępowania cywilnego). Mediacja może dotyczyć całości sporu lub jego części (art. 1735 §2 kodeksu postępowania cywilnego).

We wszystkich kwestiach podlegających właściwości sądu rodzinnego w momencie wniesienia pozwu urzędnik sądowy informuje strony o możliwości skorzystania z mediacji i przekazuje im wszystkie istotne informacje (art. 1253b/1 kodeksu postępowania cywilnego). W sprawie o rozwód z powodu zupełnego i trwałego rozkładu pożycia sędzia może zarządzić zawieszenie postępowania na okres nie dłuższy niż miesiąc, tak aby strony mogły uzyskać informacje dotyczące mediacji (art. 1255 §6 akapit drugi kodeksu postępowania cywilnego). Wydziały sądu rodzinnego zajmujące się polubownym rozstrzygnięciem sporów działają w oparciu o koncepcję pojednania (art. 731 kodeksu postępowania cywilnego): sędziowie dążą do pojednania stron, nawet jeżeli nie wydadzą orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego sędziowie nie mogą pełnić funkcji mediatorów.

Mediację przeprowadza się przy zachowaniu pełnej poufności; mediator jest zobowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej (art. 1728 §1 kodeksu postępowania cywilnego).

Proces mediacji składa się z trzech etapów:

- wyznaczenia mediatora przez sędziego;
- odroczenia sprawy w celu jej rozpoznania w późniejszym terminie przez sędziego, który ustala wysokość zaliczki na poczet opłat;
- zakończenia mediacji: jeżeli mediacja zakończy się pomyślnie, strony potwierdzają warunki wypracowanej ugody na piśmie (ugoda zawarta w drodze mediacji), które mogą następnie zostać zatwierdzone przez sędziego. Jeżeli mediacja zakończy się niepowodzeniem, strony mogą wszczęć (lub kontynuować) postępowanie sądowe lub wystąpić ze wspólnym wnioskiem o wyznaczenie innego mediatora.

Strony i mediator uzgadniają z wyprzedzeniem wysokość wynagrodzenia i wydatków oraz warunki płatności.

Łącze do krajowej strony internetowej zawierającej wykaz mediatorów rodzinnych: <http://www.fbc-cfm.be/fr/trouver-un-mediateur>.

Łącze do krajowej strony internetowej zawierającej informacje na temat mediacji rodzinnej lub mediacji ogólnej: <http://www.fbc-cfm.be/fr/mediation>.

Łącze do przepisów krajowych dotyczących mediacji rodzinnej: <http://www.fbc-cfm.be/fr/content/national-0>.

Ostatnia aktualizacja: 17/01/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Czechy

W Republice Czeskiej mediację reguluje ustawa nr 202/2012 o mediacji („ustawa”), która weszła w życie w dniu 1 września 2012 r. i która wdraża dyrektywę 2008/52/WE w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych.

Ustawa reguluje kwestie prawne związane z prowadzeniem mediacji w sprawach cywilnych (z uwzględnieniem spraw rodzinnych). Warunkiem wpisu do rejestru mediatorów i uzyskania pozwolenia na wykonywanie zawodu mediatora zgodnie z przepisami ustawy jest pomyślne złożenie egzaminu zawodowego. W stosownych przypadkach sąd może zarządzić, aby strony wzięły udział w maksymalnie trzygodzinnym spotkaniu z mediatorem wpisanym do rejestru, przy jednoczesnym zawieszeniu postępowania. Jeżeli strona bez uzasadnionej przyczyny odmówi udziału w spotkaniu z mediatorem, sąd może wymierzyć sankcję, odmawiając wyjątkowo zasądzenia na jej rzecz części lub całości kosztów postępowania, w przypadku gdy strona ta wygra sprawę.

Łącze do czeskiej strony internetowej zawierającej wykaz zarejestrowanych mediatorów zajmujących się sprawami rodzinnymi:

http://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx

Łącze do czeskiej strony internetowej zawierającej informacje na temat postępowania mediacyjnego w sprawach rodzinnych lub mediacji ogólnej:

Strona internetowa jest niedostępna.

Łącza do stron internetowych zapewniających dostęp do czeskich przepisów regulujących mediację w sprawach rodzinnych:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6196>

http://www.cak.cz/assets/zakon-o-mediaci_aj.pdf (tekst ustawy w języku angielskim)

Ostatnia aktualizacja: 06/03/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Niemcy

Krótkie wprowadzenie do mediacji rodzinnej w Niemczech

Wyciąg z ulotki poświęconej ustawie – Prawo małżeńskie (Eherecht) – opublikowanej przez Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości i Ochrony Konsumentów (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz), s. 73:

„6.2.5 Mediacja rodzinna

Pary, które wszczęły postępowanie o separację lub rozwód, często chciałyby rozstrzygnąć polubownie wszystkie kwestie. W takich przypadkach mediacja stanowi doskonałą alternatywę wobec postępowania sądowego.

Ramy prawne mediacji zostały określone w ustawie o mediacji (Mediationsgesetz), która weszła w życie w dniu 26 lipca 2012 r.

Mediacja ułatwia stronom polubowne rozwiązanie sporu przy pomocy bezstronnej osoby (mediatora). Ponieważ od mediatora nie wymaga się znalezienia rozwiązania, za jego znalezienie odpowiadają uczestnicy mediacji.

Oznacza to, że w toku mediacji – w odróżnieniu od postępowania sądowego – można określić faktyczne interesy i potrzeby uczestników i na tej podstawie wypracować rozwiązanie dostosowane do specyfiki danego konfliktu. W przypadku rozstrzygnięcia sprawy przez sąd interesy stron są rzadziej brane pod uwagę. Z tego względu uczestnicy chętniej akceptują rozwiązania wypracowane w toku mediacji, dzięki czemu są one zasadniczo skuteczniejsze w perspektywie długoterminowej. Mediacja może doprowadzić do wypracowania postanowień umownych regulujących na przykład kwestie alimentów, aktywów, majątku, władzy rodzicielskiej lub prawa do osobistej styczności z dzieckiem.

W ramach postępowania rozwodowego sąd może zarządzić, aby małżonkowie – osobno albo wspólnie – wzięli udział w bezpłatnej sesji informacyjnej poświęconej mediacji lub w innych formach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów będących przedmiotem toczącego się postępowania [1], przy wsparciu osoby lub podmiotu wyznaczonego przez sąd, oraz aby przedstawili dowód potwierdzający ich udział w tego rodzaju postępowaniu (§135 ustawy o

postępowaniu w sprawach rodzinnych i w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym – Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit). Postanowienia sądu nie można wykonać pod przymusem. Sąd może jednak wziąć pod uwagę ewentualne niezastosowanie się do tego postanowienia przy zasądzeniu kosztów postępowania (§150 ust. 4 ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych i w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym)

To samo dotyczy spraw dotyczących dzieci zgodnie z §156 ust. 1 zdania trzecie i piąte oraz z §81 ust. 2 pkt 5 ustawy o postępowaniu w sprawach rodzinnych i w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym. W tego rodzaju sprawach sąd może również zarządzić, aby rodzice wzięli udział w sesji informacyjnej poświęconej mediacji lub w innych formach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów. Postanowienia sądu nie można wykonać pod przymusem. Sąd może jednak wziąć pod uwagę ewentualne niezastosowanie się do tego postanowienia przy zasądzeniu kosztów postępowania.

Łącza do niemieckich stron internetowych, na których można uzyskać dane kontaktowe mediatorów specjalizujących się w sprawach rodzinnych

Mediation bei internationalen Kindschaftskonflikten (MiKK e. V.), Fasanenstraße 12, 10623 Berlin, Niemcy (mediacja w sprawach międzynarodowych z udziałem dzieci)

<http://www.mikk-ev.de/>

– Zentrale Anlaufstelle für grenzüberschreitende Kindschaftskonflikte beim Internationalen Sozialdienst im Deutschen Verein (ZAnK), Michaelkirchstraße 17 /18, 10179 Berlin, Niemcy (mediacja w sporach transgranicznych z udziałem dzieci)

<http://www.zank.de/>

Łącza do niemieckich stron internetowych, na których można uzyskać informacje na temat mediacji rodzinnej lub mediacji ogólnej

– Bundesverband Mediation e.V. (BM), Wittestr. 30 K, 13509 Berlin

<http://www.bmev.de/>

– Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V. (BAFM), Spichernstraße 11, 10777 Berlin

<http://www.bafm-mediation.de/>

Łącza do niemieckich przepisów dotyczących mediacji rodzinnej

– Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości i Ochrony Konsumentów, Mohrenstraße 37, 10117 Berlin

<http://www.bmjv.de/>

– ustawa o promowaniu mediacji i innych form pozasądowego rozstrzygnięcia sporów (Gesetz zur Förderung der Mediation und anderer Verfahren der außergerichtlichen Konfliktbeilegung) (BGBl. (Bundesgesetzblatt, Federalny Dziennik Urzędowy) z 2012 r., część I, nr 35 z dnia 25 lipca 2012 r.)

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/Archiv/Gesetz_zur_Foerderung_der_Mediation_und_anderer_Verfahren_der_au%C3%9Fgerichtlichen_Konfliktbeilegung.html

---

[1] Spory dotyczą na przykład małżeńskiego ustroju majątkowego, podziału uprawnień emerytalnych, świadczeń alimentacyjnych, miejsca zamieszkania małżonków i kosztów prowadzenia gospodarstwa domowego.

Ostatnia aktualizacja: 04/11/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [et](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Estonia

Mediacja rodzinna lub mediacja w sprawach rozwodowych jest przeznaczona głównie dla rodziców, którzy wszczęli sprawę o rozwód lub o separację i potrzebują wsparcia bezstronnego specjalisty, aby dojść do porozumienia w spornych sprawach i usprawnić proces wzajemnej komunikacji i współpracy co do przyszłych ustaleń dotyczących ich dzieci oraz aby zawrzeć ugodę w tych sprawach. Celem postępowania mediacyjnego jest nie tyle nakłonienie do pojednania, co raczej wypracowanie ugody możliwej do zrealizowania w praktyce.

Od kwietnia 2015 r. usługa mediacji jest dostępna i finansowana w następujący sposób:

za pośrednictwem organów samorządu lokalnego w miejscu zamieszkania dziecka, przy częściowym współfinansowaniu przez samorząd terytorialny;

po wszczęciu postępowania sądowego – na podstawie skierowania przez sędziego do mediacji, którą strony finansują samodzielnie lub ze środków otrzymanych z krajowej pomocy prawnej, o której przyznanie strony mogą w stosownych przypadkach wystąpić;

na wniosek i koszt zainteresowanego rodzica lub na podstawie skierowania do mediacji za pośrednictwem Estońskiego Stowarzyszenia Mediatorów (na koszt stron).

Koszt postępowania mediacyjnego, który strony pokrywają samodzielnie, różni się w zależności do regionu. Koszt jednej sesji w Tallinnie i innych większych miastach w Estonii wynosi od 50 do 70 EUR, a w pozostałych regionach kraju – od 35 do 50 EUR. Każda sesja trwa 90 minut, przy czym strony uczestniczą zazwyczaj w 5–6 spotkaniach.

Usługę mediacji rodzinnej mogą świadczyć specjaliści z dziedziny psychologii pracujący w sektorze usług społecznych (w tym specjaliści w dziedzinie ochrony dzieci i pracy socjalnej) lub prawnych, którzy ukończyli specjalne szkolenie i dysponują odpowiednim certyfikatem zawodowym; dane kontaktowe tych specjalistów są dostępne na stronach internetowych [Estońskiego Stowarzyszenia Mediatorów](#), sądów rejonowych i organów samorządu lokalnego.

W Estonii organizację usługi mediacji rodzinnej regulują następujące przepisy:

przepisy [ustawy o postępowaniu pojednawczym](#);

przepisy [ustawy o opiece społecznej](#);

przepisy [ustawy – Prawo rodzinne](#); oraz

przepisy [kodeksu postępowania cywilnego](#).

Jednym z priorytetów wyznaczonych w programie działań rządu estońskiego na lata 2015–2016 jest wzmocnienie systemu ochrony dzieci, w tym rozwinięcie usługi mediacji rodzinnej. Ministerstwo Spraw Społecznych i Ministerstwo Sprawiedliwości współpracują obecnie nad opracowaniem wniosków o uzupełnienie i zmianę przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych regulujących świadczenie usługi mediacji, aby udoskonalić jej organizację i finansowanie.

W Estonii pracują również mediatorzy z kwalifikacjami międzynarodowymi, specjalizujący się w mediacji w sprawach transgranicznych, w których jedno z rodziców zabrało dziecko do państwa, które ani nie jest państwem, w którym to dziecko się urodziło, ani państwem miejsca zwykłego pobytu tego dziecka. Językami roboczymi są języki: estoński, angielski, rosyjski i fiński. Z mediatorami można skontaktować się za pośrednictwem [funkcyjnej skrzynki pocztowej Stowarzyszenia](#).

Ostatnia aktualizacja: 03/04/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Irlandia

W ustawie z 2017 r. o mediacji nie uregulowano wyraźnie mediacji o charakterze transgranicznym i korzystanie z mediacji na podstawie tej ustawy jest we wszystkich przypadkach dobrowolne. Jeżeli mediację rodzinną o charakterze transgranicznym wszczęto w Irlandii, zastosowanie mają przepisy wspomnianej ustawy.

Ustawa z 2017 r. o mediacji <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2017/act/27/enacted/en/html> weszła w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. Przewidziano w niej kompleksowe ramy ustawowe służące propagowaniu rozstrzygnięcia sporów w drodze mediacji jako alternatywy dla postępowania sądowego. Głównym celem ustawy jest propagowanie mediacji jako realnej, skutecznej i efektywnej alternatywy dla postępowania sądowego, co pozwala na ograniczenie kosztów sądowych, szybsze rozstrzygnięcie sporów oraz zmniejszenie poziomu stresu i animozji, jakie często towarzyszą postępowaniom sądowym.

Ustawa:

zawiera przepisy ogólne regulujące kwestie związane z przeprowadzaniem mediacji przez wykwalifikowanych mediatorów – art. 6–8; przewiduje wprowadzenie kodeksów dobrych praktyk w zakresie prowadzenia mediacji przez wykwalifikowanych mediatorów – art. 9; stanowi, że informacje wymieniane między stronami postępowania mediacyjnego są poufne – art. 10; przewiduje możliwość powołania w przyszłości Rady ds. Mediacji, która będzie nadzorowała rozwój sektora – art. 12; nakłada na prawników (*solicitors* i *barristers*) obowiązek rekomendowania stronom mediacji jako metody rozstrzygnięcia sporów – art. 14 i 15; przewiduje, że sąd może – z urzędu lub na wniosek stron – pouczyć strony o możliwości skorzystania z mediacji jako metody rozstrzygnięcia sporu – art. 16; przewiduje możliwość wpływu postępowania mediacyjnego na bieg terminu przedawnienia – art. 18; przewiduje, że sąd może – przy zasądzeniu kosztów postępowania, o którym mowa w art. 16 – uwzględnić fakt, że strona postępowania bez uzasadnionej przyczyny odmówiła lub nie rozważyła udziału w mediacji lub bez uzasadnionej przyczyny nie stawiała się na posiedzeniu mediacyjnym mimo pouczenia udzielonego przez sąd na podstawie art. 16 ustawy – art. 20 i 21.

Ustawa ma zastosowanie do wszystkich postępowań cywilnych, które mogą zostać wszczęte przed sądem, poza określonymi wyjątkami przewidzianymi w art. 3 ustawy.

Ostatnia aktualizacja: 02/12/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Grecja

Mediacja rodzinna

Termin „mediacja rodzinna” oznacza formę pozasądowego rozstrzygnięcia sporów rodzinnych (tj. sporów finansowych i sporów dotyczących praw majątkowych między małżonkami, podobnych sporów wynikających ze wspólnego pożycia lub ze stosunków między rodzicami i dziećmi, a także innych sporów rodzinnych), w ramach której strony otrzymują wsparcie we wspólnym wypracowaniu ugody akceptowalnej dla obu stron.

I. Instytucja *mediacji* (*διαμεσολάβηση*) została wprowadzona do greckiego systemu wymiaru sprawiedliwości **ustawą nr 3898/2010** o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych (Dziennik Urzędowy, seria I, nr 211/16-10-2010) wprowadzającą do krajowego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r.

Zgodnie z art. 2 ustawy nr 3898/2010 „w sporach z zakresu prawa prywatnego możliwe jest przeprowadzenie mediacji, jeżeli strony wyrażą na nią zgodę, pod warunkiem że mogą one samodzielnie rozstrzygnąć kwestię będącą przedmiotem sporu”; z kolei art. 8 tej samej ustawy stanowi, że: „1. Strony lub ich pełnomocnicy procesowi, a w przypadku osób prawnych – ich pełnomocnicy, uczestniczą w mediacji wraz ze swoim adwokatem. 2. Mediatora wyznaczają strony lub wybrana przez nie osoba trzecia. 3. Mediator ustala przebieg mediacji w porozumieniu ze stronami, które mogą zakończyć mediację w dowolnym momencie. Mediacja jest poufna, a jej przebieg nie jest protokołowany. W toku mediacji mediator może komunikować się i spotykać z każdą ze stron”. Po zakończeniu mediacji mediator musi sporządzić protokół mediacji (art. 9 ustawy nr 3898/2010) zawierający treść wypracowanej ugody, który musi zostać podpisany przez mediatora, strony i ich adwokatów. Na wniosek nawet jednej ze stron mediator musi również złożyć protokół w sekretariacie sądu pierwszej instancji właściwy dla miejsca, w którym ugoda ma zostać wykonana.

Mediator otrzymuje wynagrodzenie zgodnie z ustaloną stawką godzinową za maksymalnie 24 godziny, uwzględniając czas poświęcony na przygotowanie się do mediacji. Strony i mediator mogą uzgodnić inną metodę wynagrodzenia mediatora. Strony pokrywają wynagrodzenie mediatora w częściach równych, chyba że zostanie uzgodnione inaczej. Każda ze stron pokrywa koszty honorarium swojego adwokata. Wysokość stawki godzinowej jest ustalana i zmieniana decyzją Ministra Sprawiedliwości, Przejrzystości i Praw Człowieka.

(Zob. <http://www.diamesolavisi.gov.gr/>)

II. Ponadto w **art. 214B ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego**, który został dodany na mocy art. 7 ustawy 4055/2012, wprowadzono instytucję mediacji sądowej (*δικαστική μεσολάβηση*); zgodnie z tym artykułem spory z zakresu prawa prywatnego można również rozstrzygnąć w drodze mediacji sądowej. Skorzystanie z mediacji sądowej jest fakultatywne, przy czym z mediacji tej można skorzystać przed wytoczeniem powództwa lub w trakcie jego rozpoznawania”. Ustęp 3 akapit ostatni tego samego artykułu stanowi, że „każda zainteresowana strona może – za pośrednictwem adwokata działającego w jej imieniu – złożyć pisemny wniosek, w którym zwróci się o przekazanie danej sprawy sędziemu mediatorowi”. W kolejnych ustępach artykuł ten stanowi, że: „4. Sąd rozpoznający daną sprawę może w dowolnym momencie – w zależności od specyfiki tej sprawy i po uwzględnieniu wszystkich okoliczności – skierować strony do mediacji sądowej w celu rozstrzygnięcia sporu; jednocześnie, jeżeli strony wyrażą na to zgodę, sąd może zawiesić postępowanie na krótki okres nieprzekraczający sześciu miesięcy. 5. Jeżeli strony dojdą do porozumienia, sporządza się protokół mediacji. Protokół musi zostać podpisany

przez mediatora, strony i adwokatów stron, a jego oryginał należy złożyć w sekretariacie sądu pierwszej instancji właściwego dla miejsca przeprowadzenia mediacji. (...) Po złożeniu protokołu mediacji w sekretariacie sądu pierwszej instancji, w zakresie, w jakim wskazuje on, że strony zgodziły się co do istnienia rozszczenia, protokół ten stanowi tytuł egzekucyjny zgodnie z art. 904 ust. 2 lit. c) kodeksu postępowania cywilnego”.

Koszty mediacji sądowej wpisują się w pełni w zakres stosowania ustawy o świadczeniu pomocy prawnej na rzecz obywateli uzyskujących niskie dochody (ustawa nr 3226/2004).

Dwoma istotnymi przepisami są **art. 116A kodeksu postępowania cywilnego** (dodany na mocy art. 1 ust. 2 ustawy nr 4335/2015), który stanowi, że „w dowolnym momencie postępowania i we wszystkich rodzajach postępowania sąd zachęca strony (...) do korzystania z mediacji jako preferowanej metody pozasądowego rozstrzygnięcia sporów” oraz **art. 214C kodeksu postępowania cywilnego**, który stanowi, że „sąd kieruje strony do mediacji, jeżeli uzna to za odpowiednie w świetle okoliczności danej sprawy. Jeżeli strony to zaakceptują, sąd zawiesza postępowanie na okres trzech miesięcy. Takie same zasady obowiązują w przypadku, gdy strony same zdecydują się skorzystać z mediacji w toku postępowania”.

W Grecji nie istnieją żadne przepisy szczególne regulujące mediację rodzinną, dlatego też zastosowanie mają wskazane powyżej przepisy ogólne dotyczące mediacji i mediacji sądowej.

Pary różnej narodowości – pozostające w związku małżeńskim lub w innego rodzaju związku niebędącym związkiem małżeńskim – tworzą rodziny dwukulturowe, co sprawia, że w przypadku rozwodu lub rozpadu związku poza standardowymi kwestiami związanymi ze sporami rodzinnymi (np. kwestiami dotyczącymi władzy rodzicielskiej, prawa pieczy nad dzieckiem, prawa do kontaktów z dzieckiem, zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci, stosunków majątkowych między małżonkami) może również wystąpić poważniejsza trudność związana ze sprawami transgranicznymi, mianowicie uprowadzenie dziecka. W takich przypadkach można bezpośrednio stosować wspomniane powyżej przepisy dotyczące mediacji i mediacji sądowej; przepisy te są zgodne z obowiązującymi postanowieniami art. 7 ust. 2 konwencji haskiej z 1980 r. i z przepisami art. 55 ust. 2 lit. e) rozporządzenia (WE) nr 2201/2003 („rozporządzenie Bruksela II bis”).

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Hiszpania

1 Postępowanie z zakresu mediacji rodzinnej

Mediacja rodzinna w Hiszpanii jest całkowicie dobrowolna. Aby ułatwić ją m.in. w sprawach dotyczących mediacji rodzinnej o charakterze transgranicznym, w przepisach ogólnych dotyczących mediacji wyraźnie zezwolono na przeprowadzanie mediacji w drodze wideokonferencji lub za pomocą innych środków elektronicznych, które umożliwiają transmisję dźwięku lub obrazu. Strony mogą skorzystać z mediacji przed rozpoczęciem postępowania sądowego, w jego toku, a nawet po jego zakończeniu, na potrzeby zmiany wyniku postępowania lub ułatwienia wykonania orzeczenia sądu. Jeżeli strony korzystają z mediacji przed rozpoczęciem postępowania i dojdą do porozumienia, postępowanie toczy się szybciej, ponieważ zostaje przekształcone w postępowanie uproszczone, w toku którego obie strony przedstawiają porozumienie przed sądem rodzinnym (*Juzgado de Familia*), który je zatwierdza, jeżeli nie jest ono sprzeczne z prawem lub z dobrem małoletnich lub niepełnosprawnych dzieci stron. Z kolei jeżeli strony nie posiadają małoletnich lub niepełnosprawnych dzieci, wówczas strony mogą również podjąć decyzję o przedstawieniu porozumienia bezpośrednio notariuszowi. Notariusz sporządza akt notarialny równoważny pod tym względem orzeczeniu sądu.

Jeżeli strony nie skorzystały z mediacji przed rozpoczęciem postępowania sądowego, sędzia może – po uwzględnieniu okoliczności danej sprawy – udzielić zgody na uczestnictwo stron w mediacji, a sąd rodzinny skieruje je na nieodpłatną sesję informacyjną. Jeżeli strony zdecydują się skorzystać z mediacji, postępowanie sądowe nie zostanie zawieszono, o ile strony nie złożą wniosku o jego zawieszenie lub nie osiągną porozumienia. Jeżeli jednak nie uda się osiągnąć porozumienia lub jeżeli strony nie wyraziły chęci skorzystania z mediacji, sąd wydaje orzeczenie dotyczące wszystkich spornych kwestii.

Mediacja rodzinna nie jest możliwa w sprawach, w których doszło do przemocy ze względu na płeć.

Sesja informacyjna jest nieodpłatna, ale sama mediacja pociąga za sobą koszty ponoszone przez strony, chyba że kwalifikują się one do otrzymania pomocy prawnej. Wszystkie informacje na temat treści i warunków otrzymania pomocy prawnej są dostępne na stronie internetowej

<http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/servicios-ciudadano/tramites-gestiones-personales/asistencia-juridica-gratuita>

2 Zawód mediatora rodzinnego oraz dostęp do mediatora

Mediator musi mieć dyplom ukończenia studiów wyższych lub ukończyć szkolenie zawodowe w szkole wyższej, a także musi odbyć specjalne szkolenie pozwalające na prowadzenie mediacji, organizowane przez instytucje posiadające odpowiednią akredytację.

Aby móc prowadzić mediacje rodzinne, nie ma obowiązku wpisania się do żadnego rejestru; istnieją jednak rejestry, w których mediatorzy mogą się zarejestrować zarówno na szczeblu krajowym (rejestr mediatorów i instytucji mediacyjnych – Registro de Mediadores e Instituciones de Mediación – których strony internetowe podano poniżej), jak i na szczeblu wspólnot autonomicznych.

Jeżeli chodzi o szczebel wspólnot autonomicznych, niemalże wszystkie wspólnoty utworzyły publiczne służby mediacyjne. Informacje na ten temat znajdują się w sekcji dotyczącej mediacji na stronach internetowych tych służb. Na stronach tych znajduje się szczegółowy opis sposobu funkcjonowania systemu mediacji, a także przepisy dotyczące rejestru mediatorów wraz z podaniem – w stosownych przypadkach – hiperłącza do strony rejestru. Na wspomnianych stronach internetowych znajdują się również formularze wniosku o przeprowadzenie mediacji, w których znajduje się odesłanie do specjalistycznych agencji utworzonych przez te służby na potrzeby mediacji.

Aby znaleźć mediatora rodzinnego, należy ustalić, czy mediacja ma się odbyć po rozpoczęciu postępowania czy też niezależnie od postępowania. Jeżeli wniosek o przeprowadzenie mediacji zostanie złożony po rozpoczęciu postępowania, właściwy sąd rodzinny odeśle strony do jednostek zajmujących się mediacją rodzinną przy tym sądzie. Jeżeli natomiast strony korzystają z mediacji przed rozpoczęciem postępowania sądowego lub niezależnie od niego, muszą znaleźć mediatora rodzinnego samodzielnie. Przydatne mogą okazać się następujące źródła informacji:

– wspomniany powyżej rejestr mediatorów i instytucji mediacyjnych na szczeblu krajowym: <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/areas-tematicas/registros/mediadores-instituciones>

– następujące instytucje wskazane przez Ministerstwo Sprawiedliwości: <https://www.administraciondejusticia.gob.es/paj/publico/pagaj/home/>

– służby mediacyjne w poszczególnych prowincjach, rekomendowane przez Radę Generalną Sądownictwa (Consejo General del Poder Judicial): <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion/Organos-judiciales-que-ofrecen-mediacion/Mediacion-Familiar/>

– służby mediacyjne ustanowione przez poszczególne wspólnoty autonomiczne. Informacje można zwykle znaleźć na stronach instytucji wspólnot autonomicznych.

Poza powyższymi źródłami więcej informacji na temat postępowania mediacyjnego w sprawach rodzinnych, odpowiednich przepisów prawa, służb mediacyjnych istniejących w poszczególnych wspólnotach autonomicznych oraz formalności, których należy dopełnić, znajduje się na stronie internetowej Rady Generalnej Sądownictwa: <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion>

Ostatnia aktualizacja: 04/09/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [fr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Francja

W międzynarodowych i europejskich umowach o współpracy promuje się mediację rodzinną o charakterze transgranicznym, aby zachęcać strony do spokojnego i szybkiego rozstrzygnięcia sporów. Francja utworzyła jednostkę w ramach swojej administracji centralnej odpowiedzialną za zachęcanie zainteresowanych stron do korzystania z mediacji w sprawach transgranicznych. Przepisy krajowe dotyczące mediacji również są istotne, ponieważ mogą mieć zastosowanie do spraw transgranicznych.

Krajowe ramy regulacyjne

Podstawę mediacji sądowej we Francji stanowią ustawa nr 95-125 z dnia 8 lutego 1995 r. i późniejszy dekret nr 2012-66 z dnia 22 lipca 1996 r. Każdy sędzia rozpoznający daną sprawę może, za zgodą stron, wyznaczyć wykwalifikowanego, bezstronnego i niezależnego mediatora będącego osobą trzecią. Rozporządzenie z mocą ustawy (*ordonnance*) nr 2011-1540 z dnia 16 listopada 2011 r., które wprowadziło do krajowego porządku prawnego dyrektywę 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r., zmieniło ustawę z dnia 8 lutego 1995 r. Mediacja jest zdefiniowana w tym akcie jako dowolnego rodzaju ustrukturyzowany proces, w ramach którego dwie strony lub większa ich liczba próbują dojść do porozumienia w celu polubownego rozstrzygnięcia sporu, przy wsparciu osoby trzeciej. Akt ten ustanawia wspólne przepisy mające zastosowanie do wszystkich form mediacji.

Jeżeli chodzi o mediację rodzinną, na mocy dekretu rządowego z dnia 2 grudnia 2003 r. ([art. R.451-66 i nast. kodeksu socjalnego i rodzinnego \(Code de l'Action Sociale et des Familles\)](#)) i zarządzeń (*arrêté*) z dnia 12 lutego 2004 r. i 19 marca 2012 r. ustanowiono krajowe ramy kwalifikacji. Obecnie posiadanie takich kwalifikacji nie jest jednak konieczne do wykonywania zawodu mediatora rodzinnego, ponieważ zawód ten nie jest regulowany.

Mediatorzy pracują albo w sektorze wolontariatu, albo jako osoby wykonujące wolny zawód.

Mediację rodzinną można przeprowadzić:

1) przed wytoczeniem powództwa: taką mediację określa się mianem mediacji rodzinnej za porozumieniem – strony kierują sprawę bezpośrednio do mediatora;

2) w toku postępowania sądowego: art. 1071 kodeksu postępowania cywilnego, art. 255 i art. 373-2-10 kodeksu cywilnego:

sędzia orzekający w sprawach rodzinnych (*juge aux affaires familiales*) może zaproponować stronom mediację, a po uzyskaniu ich zgody może wyznaczyć mediatora rodzinnego;

sędzia orzekający w sprawach rodzinnych może nakazać stronom spotkanie się z mediatorem rodzinnym, który poinformuje je o celu i przebiegu mediacji rodzinnej.

Uгода wypracowana w toku mediacji rodzinnej może zostać zatwierdzona przez sędziego orzekającego w sprawach rodzinnych (art. 1534 oraz 1565 i nast. kodeksu postępowania cywilnego). Sędzia zatwierdzi ugodę, chyba że uzna, iż nie zabezpiecza ona w dostatecznym stopniu dobra dziecka lub że zgoda rodziców nie została udzielona dobrowolnie (art. 373-2-7 akapit drugi kodeksu cywilnego) lub – bardziej ogólnie – że może być ona sprzeczna z porządkiem publicznym.

Koszty: pierwsze spotkanie informacyjne z mediatorem rodzinnym jest bezpłatne. Aby móc uczestniczyć w mediacji rodzinnej, strony muszą jednak uiścić opłaty za sesję i osobę w wysokości ustalonej zgodnie z urzędowym cennikiem usług mediacyjnych, w zależności od dochodu uzyskiwanego przez strony.

Jeżeli dana osoba fizyczna otrzymała pomoc prawną, państwo pokrywa koszty zorganizowania mediacji rodzinnej; w takim przypadku, jeżeli przeprowadzenie mediacji zarządził sędzia orzekający w sprawach rodzinnych, cennik krajowy przewiduje wzrost honorarium adwokata.

Z odpowiednimi przepisami kodeksu postępowania cywilnego można się zapoznać pod [tym adresem](#) (56 Kb) [fr](#).

Łącze do strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości [strona informacyjna Ministerstwa Sprawiedliwości](#) na temat mediacji rodzinnej.

Łącze do wykazu mediatorów: aby wyszukać osobę świadczącą usługi mediacji rodzinnej, która prowadzi działalność najbliższej naszego miejsca zamieszkania, należy wpisać frazę „mediacja rodzinna” w zakładce „kategorie” na stronie internetowej [Justice en région](#).

Międzynarodowa mediacja rodzinna

Kwestie związane z międzynarodową mediacją rodzinną są uregulowane w międzynarodowych umowach o współpracy w sprawach rodzinnych (konwencja haska z dnia 25 października 1980 r. i rozporządzenie Bruksela II bis), aby usprawnić polubowne rozstrzygnięcie sporów w celu zapewnienia powrotu dziecka w przypadku jego uprowadzenia za granicę lub w celu wypracowania ugody w kwestii korzystania przez rodzica z przysługującego mu prawa do kontaktów z dzieckiem.

Osoby posiadające interes w danej sprawie mogą:

1) kontaktować się z mediatorami, którzy albo wykonują wolny zawód, albo pracują w sektorze wolontariatu: wykaz mediatorów uprawnionych do prowadzenia mediacji w międzynarodowych sprawach rodzinnych można znaleźć pod następującym adresem: <http://www.justice.gouv.fr/justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/sources-listes-des-mediateurs-familiaux-internationaux-suite-28277.html> (lub [na tej stronie internetowej](#));

2) korzystać z usług mediacji świadczonych przez specjalną jednostkę w strukturze administracji centralnej: Francja powołała jednostkę ds.

międzynarodowej mediacji rodzinnej w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości ([CMFI](#)). W każdej nowej sprawie transgranicznej jednostka zapewnia

wsparcie, poprzez działanie na wczesnym etapie, w toku postępowania sądowego lub po jego zakończeniu jako środek uzupełniający. Wypracowane ugody przekazuje się sądom w odpowiednich państwach, w stosownych przypadkach po ich zatwierdzeniu przez doradców prawnych stron.

Jeżeli jedno z rodziców zwróci się do organu administracji centralnej o przeprowadzenie międzynarodowej mediacji rodzinnej, organ ten proponuje

drugiemu z rodziców wzięcie udziału w tej mediacji. Udział w mediacji musi być **dobrowolny: nie mogą istnieć żadne ograniczenia dotyczące przeprowadzania międzynarodowej mediacji rodzinnej.**

Wykonując swoje zadania związane z międzynarodową mediacją rodzinną, specjalna jednostka w ramach administracji centralnej działa bezstronnie i zachowuje pełną poufność w relacjach z każdym z rodziców.

Jednostka ds. międzynarodowej mediacji rodzinnej w ramach Ministerstwa Sprawiedliwości świadczy usługi mediacji nieodpłatnie. Wniosek wraz z dokumentami dotyczącymi toczących się lub zakończonych postępowań sądowych we Francji lub za granicą należy przesłać na poniższy adres:

Ministère de la Justice

Direction des Affaires Civiles et du Sceau – BDIP

Cellule de médiation familiale internationale

13 Place Vendôme

75 042 Paris Cedex 01

Można również skorzystać z adresu e-mail: [✉ entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr](mailto:entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr)

Łącze do strony internetowej francuskiego Ministerstwa Sprawiedliwości (jednostka ds. międzynarodowej mediacji rodzinnej): [✉ http://www.justice.gouv.fr/Justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/la-mediation-21106.html](http://www.justice.gouv.fr/Justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/la-mediation-21106.html).

Ostatnia aktualizacja: 19/01/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Chorwacja

MEDIACJA

W dniu 1 listopada 2015 r. w Republice Chorwacji weszła w życie nowa ustawa o rodzinie [Obiteljski zakon; Narodne Novine (Dziennik Urzędowy) nr 103 /15]. Składa się ona z 10 odrębnych części, z których siódma reguluje obszar obowiązkowych konsultacji rodzinnych i mediacji rodzinnej.

Obowiązkowe konsultacje rodzinne są sposobem wsparcia członków rodziny w wypracowaniu porozumienia co do stosunków rodzinnych, przy zachowaniu szczególnej dbałości o ochronę stosunków rodzinnych, w których stroną jest dziecko, oraz z uwzględnieniem skutków prawnych braku porozumienia i wszczęcia postępowania sądowego, w toku którego zapada decyzja dotycząca praw osobistych dziecka. Obowiązkowe konsultacje rodzinne przeprowadza specjalistyczny zespół ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na stałe lub tymczasowe miejsce zamieszkania dziecka lub ostatnie miejsce wspólnego (stałego lub tymczasowego) zamieszkania małżonków lub partnerów w związku pozamałżeńskim. Obowiązkowych konsultacji rodzinnych nie można przeprowadzać – zgodnie z ustawą o rodzinie – przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego. Członkowie rodziny uczestniczą w obowiązkowych konsultacjach rodzinnych osobiście i bez pełnomocnika.

Obowiązkowe konsultacje rodzinne przeprowadza się: 1) przed wszczęciem postępowania rozwodowego między małżonkami, którzy posiadają wspólne małoletnie dziecko, oraz 2) przed wszczęciem innego postępowania sądowego dotyczącego wykonywania władzy rodzicielskiej i kontaktów osobistych z dzieckiem. Obowiązkowe konsultacje rodzinne przed wszczęciem postępowania rozwodowego nie są przeprowadzane w przypadku małżonka lub obojga małżonków, którzy: 1) są ubezwłasnowolnieni, jeżeli nie są w stanie zrozumieć znaczenia i skutków postępowania nawet przy pomocy specjalisty, 2) są niezdolni do zdrowego osądu lub 3) ich stałe lub tymczasowe miejsce zamieszkania jest nieznanne.

Obowiązkowe konsultacje rodzinne przeprowadzane są na wniosek jednej ze stron, który składa się na piśmie lub zgłasza ustnie do protokołu w ośrodku pomocy społecznej. Po otrzymaniu wniosku o obowiązkowe konsultacje rodzinne ośrodek pomocy społecznej ma obowiązek wyznaczyć termin spotkania i wezwać na nie strony. W drodze odstępstwa, jeżeli ośrodek pomocy społecznej stwierdzi, że w danych okolicznościach wspólne spotkanie nie byłoby pomocne lub jeżeli z uzasadnionych przyczyn wnosi o to jedna ze stron lub obie strony, ośrodek organizuje i przeprowadza odrębne spotkania.

Mediacja rodzinna jest procesem, w którym członkowie rodziny uczestniczą dobrowolnie. Na zasadzie odstępstwa pierwsze spotkanie w toku mediacji rodzinnej przed wszczęciem postępowania rozwodowego jest obowiązkowe.

Mediacja rodzinna jest procesem, w którym strony próbują osiągnąć porozumienie w sporze rodzinnym przy pomocy co najmniej jednego mediatora rodzinnego. Mediator rodzinny jest osobą bezstronną i specjalnie przeszkoloną, która figuruje w rejestrze mediatorów rodzinnych. Głównym celem mediacji rodzinnej jest opracowanie planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i innych ustaleń dotyczących dziecka. Poza osiągnięciem tego celu w ramach mediacji rodzinnej strony mogą również uzgodnić wszystkie inne sporne kwestie majątkowo i niemajątkowe.

Mediacji rodzinnej nie przeprowadza się 1) w przypadkach, w których specjalistyczny zespół ośrodka pomocy społecznej lub mediator rodzinny stwierdzi, że udział małżonków w mediacji rodzinnej na równych zasadach jest niemożliwy ze względu na przemoc domową, 2) jeżeli jedno lub oboje małżonkowie są ubezwłasnowolnieni i nie są w stanie zrozumieć znaczenia i skutków prawnych procesu nawet przy pomocy specjalisty, 3) jeżeli jedno lub oboje małżonkowie nie są zdolni do zdrowego osądu lub 4) jeżeli tymczasowe lub stałe miejsce zamieszkania małżonka jest nieznanne.

Mediacja rodzinna może być przeprowadzana niezależnie od postępowania sądowego, przed jego wszczęciem, w jego toku lub po jego zakończeniu.

Zgodnie z ustawą o rodzinie mediacji rodzinnej nie przeprowadza się przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego. W drodze odstępstwa podczas wykonywania orzeczenia dotyczącego kontaktów osobistych z dzieckiem sąd może zaproponować stronom, aby wzięły udział w mediacji rodzinnej. W ten sposób po przesłuchaniu stron i uwzględnieniu okoliczności sprawy sąd może odroczyć wykonanie orzeczenia o trzydzieści dni i zarządzić rozmowę specjalisty z dzieckiem lub zaproponować stronom udział w mediacji rodzinnej w celu polubownego rozstrzygnięcia sporu; w razie konieczności sąd może bardziej szczegółowo określić sposób realizacji kontaktów osobistych, wydając specjalne postanowienie podczas rozmowy ze specjalistą lub w toku mediacji rodzinnej. Sąd nie wyda jednak takiego postanowienia, jeżeli mediacja rodzinna zakończy się niepowodzeniem lub konieczne będzie podjęcie natychmiastowych działań.

Mediator rodzinny i inne osoby uczestniczące w procesie mediacji rodzinnej mają obowiązek ochrony informacji i danych poufnych, z którymi zapoznają się w procesie mediacji rodzinnej i które dotyczą osób trzecich, chyba że należy przekazać informacje: 1) do celów wypracowania lub wykonania porozumienia lub 2) w celu ochrony dziecka, którego dobro jest zagrożone, lub wyeliminowania zagrożenia poważnego naruszenia integralności psychicznej i cielesnej określonej osoby. Mediator rodzinny ma obowiązek poinformować strony o zakresie stosowania zasady poufności.

Jeżeli chodzi o porozumienie wypracowywane w drodze mediacji rodzinnej, ustawa o rodzinie przewiduje, że plan wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej lub inne ustalenia wypracowane w mediacji rodzinnej muszą być sporządzone na piśmie i podpisane przez wszystkie strony oraz że uzyskają one moc równoważną tytułowi wykonawczemu, jeżeli sąd zatwierdzi je w postępowaniu nieprocesowym na wniosek stron.

Jeżeli strony nie osiągną porozumienia co do planu wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej lub innej spornej kwestii z zakresu stosunków rodzinnych, mediator rodzinny wskaże w sprawozdaniu dotyczącym zawieszenia mediacji rodzinnej, czy obie strony brały w niej aktywny udział. Sprawozdanie dotyczące zawieszenia mediacji rodzinnej doręcza się uczestnikom tego procesu. Mediator rodzinny przekazuje sprawozdanie dotyczące zawieszenia mediacji rodzinnej do sądu, który zawiesił postępowanie na potrzeby przeprowadzenia postępowania mediacyjnego.

Jeżeli w postępowaniu sądowym strony zaproponują wspólnie rozwiązanie sporu za pomocą mediacji rodzinnej, sąd może zawiesić postępowanie i wyznaczyć trzymiesięczny termin, w którym strony mogą podjąć próbę rozstrzygnięcia sporu. W przypadku gdy – w postępowaniu sądowym – sąd stwierdzi, że istnieje możliwość polubownego rozstrzygnięcia sporu dotyczącego stosunków rodzinnych może również zaproponować stronom udział w mediacji rodzinnej. Jeżeli strony zgodzą się na mediację rodzinną, sąd zawiesza postępowanie i wyznacza trzymiesięczny termin, w którym strony mogą podjąć próby rozstrzygnięcia sporu w toku mediacji rodzinnej. Jeżeli w ciągu trzymiesięcznego terminu ustalonego przez sąd na potrzeby mediacji rodzinnej strony nie rozstrzygną sporu lub jeżeli strony zaproponują wznowienie postępowania sądowego przed upływem tego terminu, sąd wznowia postępowanie. Przed podjęciem decyzji o zawieszeniu postępowania sąd ma obowiązek ocenić, czy zawieszenie jest właściwe ze względu na konieczność podjęcia natychmiastowych czynności w sprawach, w których ma orzec na temat praw i dobra dziecka.

W mediacji rodzinnej mediator rodzinny ma obowiązek poinformowania uczestników o konieczności dbania o dobro dziecka; mediator w mediacji rodzinnej może pozwolić dzieciom na wyrażenie ich opinii za zgodą rodziców.

Mediator rodzinny, który przeprowadza mediację rodzinną, nie może uczestniczyć w opracowywaniu opinii biegłego lub ocen rodziny ani nie może w żaden inny sposób uczestniczyć w postępowaniu sądowym, w którym sąd rozstrzyga spór między stronami uczestniczącymi w mediacji rodzinnej, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez prawo.

Jeżeli mediację rodzinną przeprowadzają mediatorzy rodzinni zatrudnieni przez ośrodek pomocy społecznej, strony nie ponoszą kosztów mediacji. Jeżeli mediację rodzinną przeprowadzają mediatorzy rodzinni spoza ośrodka pomocy społecznej, strony ponoszą koszt usług mediacyjnych.

Przepisy regulujące kwestie mediacji stosuje się w mediacji rodzinnej odpowiednio.

Aby uzyskać dodatkowe informacje, należy zapoznać się z następującymi dokumentami:

- ustawa o rodzinie (Dziennik Urzędowy nr 103/15);
- regulamin mediacji rodzinnej (Pravilnik o obiteljskoj medijaciji; Dziennik Urzędowy nr 106/14);
- ustawa o mediacji (Zakon o mirenju; Dziennik Urzędowy nr 18/11).

Ostatnia aktualizacja: 20/11/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Włochy

Mediacja rodzinna to procedura, z której mogą dobrowolnie skorzystać małżonkowie lub partnerzy doświadczający trudności w celu rozstrzygnięcia sporu przy pomocy co najmniej jednego mediatora. Zadaniem mediatorów jest ułatwienie komunikacji między małżonkami lub partnerami i udzielenie im wsparcia w radzeniu sobie z emocjonalnymi i praktycznymi aspektami separacji (podział majątku, świadczenia alimentacyjne, przyznanie prawa do użytkowania wspólnego domu itp.). Mediatorzy mają również zachęcać małżonków lub partnerów do wypracowania rozwiązania, które najlepiej zaspokaja potrzeby wszystkich członków rodziny.

Mediację regulują zasadniczo przepisy dekretu legislacyjnego nr 28 z dnia 4 marca 2010 r., z późniejszymi zmianami, o wykonaniu art. 60 ustawy nr 69 z dnia 18 czerwca 2009 r. o mediacji służącej rozstrzygnięciu sporów cywilnych i handlowych.

W ustawie tej określono procedurę pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących **praw, którymi strony mogą swobodnie rozporządzać** (*diritti disponibili*).

W niektórych wyraźnie określonych przypadkach przeprowadzenie mediacji jest **przesłanką** uznania pisma wszczynającego postępowanie za dopuszczalne.

W sprawach na gruncie prawa rodzinnego wymóg wcześniejszego przeprowadzenia mediacji obowiązuje wyłącznie w przypadkach dotyczących umów dziedziczenia przedsiębiorstw rodzinnych (tj. umów, na mocy których przedsiębiorca przenosi całość lub część swojego przedsiębiorstwa na co najmniej jednego zstępnego).

W przypadku wszystkich pozostałych sporów rodzinnych mediacja jest dobrowolna.

W toku postępowania w przedmiocie prawa pieczy nad dzieckiem sąd może jednak odroczyć wydanie orzeczenia, aby zapewnić małżonkom możliwość skorzystania z mediacji z udziałem specjalistów w celu podjęcia próby wypracowania porozumienia służącego w szczególności zapewnieniu ochrony interesów moralnych i materialnych dziecka lub dzieci.

Mediację mogą prowadzić **organy publiczne lub prywatne** należycie wpisane do **rejestrów organów uprawnionych do prowadzenia mediacji** prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Wykaz organów uprawnionych do prowadzenia mediacji zamieszczono pod następującym adresem:

 <https://mediazione.giustizia.it/ROM/ALBOORGANISMIMEDIAZIONE.ASPX>

Adwokaci należący do włoskiej Rady Adwokackiej są mediatorami z mocy prawa.

W wielu gminach dostęp do **usług mediacji rodzinnej** można uzyskać za pośrednictwem centrów doradztwa rodzinnego, pracowników socjalnych lub placówek opieki zdrowotnej na szczeblu lokalnym.

Innym rodzajem procedury – różniącym się do mediacji, ale również opracowanym z myślą o pozasądowym rozstrzygnięciu sporów – są **negocjacje wspomagane**. Regulują je przepisy dekretu legislacyjnego nr 132 z dnia 12 września 2014 r. zmienionego ustawą nr 162 z dnia 10 listopada 2014 r.

W wyniku negocjacji wspomaganych zawarta zostaje umowa (określana jako „umowa negocjacyjna”), na podstawie której strony zgadzają się „współpracować ze sobą w dobrej wierze na rzecz polubownego rozstrzygnięcia sporu”. Aby taka umowa była ważna, musi zostać sporządzona w formie pisemnej **przy pomocy co najmniej jednego adwokata**, a jej przedmiotem muszą być prawa, którymi strony mogą swobodnie rozporządzać.

W odróżnieniu do ugody wypracowanej w toku mediacji umowa negocjacyjna stanowi **tytuł wykonawczy** i umożliwia dokonanie wpisu hipoteki.

Podobnie jak ma to miejsce w przypadku mediacji, udział w negocjacjach wspomaganych może być obowiązkowy lub dobrowolny.

W sprawach na gruncie prawa rodzinnego udział w negocjacjach wspomaganych jest zawsze dobrowolny.

Prawo reguluje **udział w negocjacjach wspomaganych w sprawach dotyczących separacji i rozwodu**. Negocjacje te mają pomóc w rozstrzygnięciu sporu lub zmianie wcześniej wypracowanych warunków.

W przypadku **par nieposiadających** małoletnich **dzieci** (lub pełnoletnich dzieci pozbawionych zdolności do czynności prawnych) umowę przekazuje się prokuratorowi przy właściwym sądzie, który – o ile nie wykryje w niej żadnych nieprawidłowości – powiadomi adwokatów o braku przeszkód do zawarcia ugody.

W przypadku **par posiadających** małoletnie **dzieci** (lub pełnoletnie dzieci pozbawione zdolności do czynności prawnych) umowę należy przekazać w terminie 10 dni prokuratorze przy właściwym sądzie, która oceni, czy w odpowiedni sposób zabezpieczono w umowie interesy dzieci. Jeżeli wynik tej oceny będzie pozytywny, prokurator zatwierdzi umowę. W przeciwnym wypadku skieruje ją do prezesa sądu, który wezwie strony do stawiennictwa przed sądem w terminie 30 dni.

Uгода wypracowana i zatwierdzona zgodnie z opisaną powyżej procedurą wywołuje takie same skutki jak orzeczenia **sądowe w przedmiocie separacji i rozvodu**, a także zmienia określone w nich warunki.

Po wejściu w życie ustawy nr 76 z dnia 20 maja 2016 r. strony mogą również zorganizować negocjacje wspomagane w przypadku rozwiązywania **zarejestrowanego związku partnerskiego zawartego między osobami tej samej płci**.

Ostatnia aktualizacja: 04/02/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Cypr

Do chwili obecnej na Cyprze nie ustanowiono jeszcze żadnego zinstytucjonalizowanego postępowania mediacyjnego.

Ostatnia aktualizacja: 13/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Łotwa

Aby ułatwić stosowanie alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów, w Republice Łotewskiej przyjęto ustawę o mediacji (obowiązującą od dnia 18 czerwca 2014 r.).

Model mediacji zalecany przez sąd w sprawach cywilnych wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2015 r. Sędzia ma obowiązek pouczać strony o możliwości skorzystania z mediacji w celu rozstrzygnięcia sporu na różnych etapach postępowania (po wszczęciu postępowania, w trakcie przygotowywania rozprawy i podczas posiedzenia wstępnego, a także w toku rozprawy, aż do chwili zakończenia rozpoznawania sprawy co do jej istoty).

Zrealizowano szereg projektów służących propagowaniu mediacji jako metody rozstrzygnięcia sporów:

1. *Nieodpłatne konsultacje mediacyjne w sądach, zwane „stołami mediacyjnymi”, oferowane w sądach przez Radę Certyfikowanych Mediatorów (dostępne między innymi w sprawach rodzinnych)*

Od 15 września 2016 r. Ministerstwo Sprawiedliwości – we współpracy z Radą Certyfikowanych Mediatorów – realizuje projekt pilotażowy, w ramach którego każdy, kto wytoczył powództwo cywilne przed sąd, może skorzystać z nieodpłatnych godzinnych konsultacji z certyfikowanym mediatorem. W wielu sądach w Rydze i na terytorium całej Łotwy można skorzystać z zalecanych przez sąd nieodpłatnych konsultacji udzielanych przez certyfikowanych mediatorów. W ramach tego projektu podczas konsultacji z certyfikowanym mediatorem strony sporu otrzymują informacje na temat specyfiki, przebiegu i warunków postępowania mediacyjnego. W trakcie tych konsultacji ocenia się również szanse na rozstrzygnięcie konkretnego sporu w drodze mediacji.

2. *Projekt pt. „Nieodpłatna mediacja w sporach rodzinnych”*

Od 1 stycznia 2017 r. osoby fizyczne mogą otrzymać wsparcie w ramach programu finansowanego z budżetu państwa w postaci udziału w pięciu nieodpłatnych sesjach mediacyjnych prowadzonych przez certyfikowanego mediatora, mających na celu rozstrzygnięcie sporów między rodzicami, które wpływają na dobro dziecka, oraz znalezienie sposobu na poprawę relacji między członkami rodziny. Wsparcie ze strony państwa udzielane w ramach tego projektu obejmuje pierwszych pięć sesji mediacji (po 60 minut każda) prowadzonych przez certyfikowanego mediatora, w których strony mogą wziąć udział nieodpłatnie. Jeżeli sporu nie uda się rozstrzygnąć w trakcie pierwszych pięciu sesji mediacji, strony samodzielnie pokrywają koszty kolejnych sesji. Aby ocenić, czy zainteresowana osoba kwalifikuje się do udziału w projekcie, należy zasięgnąć opinii certyfikowanego mediatora lub Rady Certyfikowanych Mediatorów. Informacje na temat projektu są dostępne w sądach. Zostały również przekazane jednostkom samorządowym, służbom socjalnym, sądom rodzinnym (*bārīnītiesa*) itp.

Zgodnie z założeniami projektu wsparcie ma otrzymać 300 par, co umożliwi rodzicom z dziećmi rozstrzygnięcie nie tylko sporów i nieporozumień rodzinnych, które są przedmiotem postępowania sądowego, ale również sporów i nieporozumień, które nie zostały jeszcze wniesione do sądu. Celem projektu jest w szczególności wspieranie małżeństw lub przynajmniej zagwarantowanie rozstrzygnięcia sporów w sposób pozwalający rodzicom dziecka na utrzymanie relacji opartej na wzajemnym szacunku oraz zachowanie zdolności komunikowania się ze sobą w przyszłości w celu wspólnego uzgadniania różnych kwestii związanych ze sprawowaniem bieżącej pieczy nad dzieckiem oraz jego wychowywaniem i kształceniem.

Wykaz certyfikowanych mediatorów uczestniczących w projekcie jest dostępny na stronie internetowej: <http://sertificetimediatori.lv/>

Ostatnia aktualizacja: 03/12/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [fr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Luksemburg

Przepisy

Mediację rodzinną regulują przepisy ustawy z dnia 24 lutego 2012 r. o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych oraz przepisy rozporządzenia Wielkiego Księcia (*règlement grand-ducal*) z dnia 25 czerwca 2012 r., które ustanawiają procedurę zatwierdzania mediatora sądowego i rodzinnego, określają specjalny program szkoleniowy w dziedzinie mediacji oraz regulują kwestie organizacji bezpłatnego spotkania informacyjnego. (Mém A nr 37 z 05.03.2012, zob. <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2012/02/24/n1/fo>).

W art. 1251-1 ust. 2 nowego kodeksu postępowania cywilnego wskazano sprawy, w których sędzia może zaproponować stronom skorzystanie z „mediacji rodzinnej”. Obejmują one:

rozwód, separację, separację dla par pozostających w zarejestrowanym związku partnerskim, w tym zniesienie wspólności majątkowej, podział majątku i ustanie współwłasności;

zobowiązania alimentacyjne, udział w wydatkach związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci i prawo pieczy nad dzieckiem.

Procedura

Strony mogą skorzystać z mediacji umownej lub z sądowej mediacji rodzinnej. Z wnioskiem o przeprowadzenie mediacji umownej może wystąpić dowolna ze stron, niezależnie od przedmiotu sporu, z zastrzeżeniem stosowania art. 1251-22 ust. 2 nowego kodeksu postępowania cywilnego, i bez konieczności przeprowadzania jakiegokolwiek postępowania sądowego czy arbitrażowego. Warunki mediacji określa się w pisemnej umowie podpisywanej przez strony i mediatora. W przypadku mediacji umownej strony mogą skorzystać albo z usług mediatora zatwierdzonego przez Ministra Sprawiedliwości, albo z usług mediatora, który nie został zatwierdzony.

Jeżeli spór dotyczący jednej z kwestii wymienionych w art. 1251-1 ust. 2 nowego kodeksu postępowania cywilnego, zostanie wniesiony do sądu w celu jego rozpoznania przez sędziego, sędzia może zaproponować stronom mediację rodzinną. Sędzia zarządza bezpłatne spotkanie informacyjne, któremu przewodniczy zatwierdzony mediator lub mediator zwolniony z obowiązku uzyskania zatwierdzenia w Luksemburgu, o ile spełnia on równoważne lub zasadniczo porównywalne wymogi ustanowione w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej zgodnie z art. 1251-3 ust. 1 akapit trzeci nowego kodeksu postępowania cywilnego. Koszt zorganizowania kolejnych spotkań wynosi 57 euro (kwota ta została określona w rozporządzeniu Wielkiego Księcia). Sędzia wyznacza okres prowadzenia mediacji, który nie może przekraczać trzech miesięcy. Okres ten może jednak zostać przedłużony za zgodą stron. Osoby, które nie dysponują odpowiednimi środkami, mogą otrzymać pomoc finansową na pokrycie kosztów wszelkich procedur sądowej mediacji rodzinnej. Należy pamiętać o tym, że ugody zawarte w toku mediacji są tak samo wiążące w świetle prawa jak orzeczenia sądowe. Wspomniane ugody wypracowane w toku mediacji, niezależnie od tego, czy zawarto je za granicą czy w kraju, mogą być wykonywane w Unii Europejskiej zgodnie z przepisami wspomnianej wcześniej dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/52/WE z dnia 21 maja 2008 r. w odniesieniu do pewnych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych. Zatwierdzenie ugody w całości lub w części przez prezesa sądu okręgowego nadaje ugodzie klauzulę wykonalności. Jeżeli chodzi o mediację rodzinną, sędzia sprawdza, czy ugoda jest zgodna z porządkiem publicznym i czy nie jest sprzeczna z dobrem dzieci, czy spór może zostać rozwiązany w drodze mediacji i czy mediator został zatwierdzony w tym celu przez Ministra Sprawiedliwości

Wykaz zatwierdzonych mediatorów:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/Liste_des_mediateurs_agrees.pdf

Ogólne informacje na temat mediacji w sprawach cywilnych i handlowych:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/

Ostatnia aktualizacja: 18/04/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Węgry

Informacje na temat mediacji w sprawach rodzinnych można znaleźć na stronie internetowej dotyczącej mediacji w państwach członkowskich.

Ostatnia aktualizacja: 11/12/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Malta

Przepisy regulujące mediację

Prawem właściwym na Malcie są przepisy rozdziału 474, tj. [ustawy o mediacji](#).

Czym jest mediacja?

W przypadku sporu dotyczącego spraw rodzinnych para może zwrócić się do mediatora o pomoc w polubownym rozstrzygnięciu tego sporu bez konieczności wszczęcia formalnego postępowania przed sądem. Zgodnie z prawem maltańskim mediacja stanowi obowiązkowy etap, który każda para musi przejść przed wszczęciem postępowania o separację przed Wydziałem Rodzinnym Sądu Cywilnego.

Kim jest mediator i jaką pełni funkcję?

Mediator ma pomóc stronom w polubownym rozstrzygnięciu sporu. Jest on bezstronną i niezależną osobą wyznaczoną przez sąd. W niektórych przypadkach strony samodzielnie wybierają mediatora i pokrywają jego wynagrodzenie. Wszyscy mediatorzy posiadają kwalifikacje do wykonywania tego zawodu. Większość z nich jest jednocześnie terapeutami rodzinnymi, pracownikami socjalnymi lub adwokatami.

Jeżeli strony zdecydują się wszcząć postępowanie przed sądem, mediator nie może składać zeznań jako świadek na temat okoliczności faktycznych, o których dowiedział się w toku postępowania mediacyjnego.

Kto może wystąpić z wnioskiem o przeprowadzenie mediacji?

Z mediacji można skorzystać w następujących sprawach:

- o separację lub rozwód (pod warunkiem że w przypadku rozwodu małżonkowie zamieszkiwali osobno przez co najmniej cztery lata);
- o alimenty od byłego małżonka;
- o uregulowanie kwestii związanych z dzieckiem pozamałżeńskim, na przykład kwestii dotyczących opieki i prawa pieczy nad tym dzieckiem, praw do kontaktów z dzieckiem i alimentów na rzecz dziecka;
- o zmianę warunków umowy o separacji lub rozwodzie;
- o zmianę warunków umowy regulującej sprawowanie opieki i pieczy nad dzieckiem, utrzymywanie kontaktów z dzieckiem lub wypłatę alimentów.

Z mediacji mogą skorzystać również pary, które nie pozostają w związku małżeńskim.

W jaki sposób rozpoczyna się postępowanie mediacyjne i z jakich etapów się ono składa?

Aby móc skorzystać z mediacji, zainteresowana strona musi wnieść do sekretarza sądowego pismo, w którym zwróci się o wyrażenie zgody na wszczęcie postępowania mediacyjnego. W piśmie należy wskazać imiona i nazwiska oraz adresy obydwu stron, a także przynajmniej numer dowodu tożsamości osoby wnoszącej takie pismo. Pismo nie musi być opatrzone podpisem adwokata, aby było ważne. Wspomniane pismo składa się, bez konieczności uiszczenia jakichkolwiek opłat, w sekretariacie Wydziału Rodzinnego Sądu Cywilnego.

Postępowanie mediacyjne można również wszcząć na podstawie powiadomienia, ale z procedury tej korzysta się w przypadku, gdy zainteresowane strony doszły już do porozumienia w odniesieniu do większości kwestii prawnych. Powiadomienie zawiera te same szczegółowe informacje co pismo, z tą różnicą,

ze strony dołączają również treść umowy sporządzonej przez ich adwokatów lub przez wspólnie wybranego notariusza. Powiadomienie musi zostać podpisane przez obydwie strony oraz przez notariusza wybranego przez strony albo zarówno przez adwokatów stron, jak i przez notariusza wybranego przez strony.

Po złożeniu pisma lub powiadomienia sąd wyznacza jednego z mediatorów figurujących na prowadzonej przez siebie liście. Mediatora mogą również wybrać samodzielnie strony działające w porozumieniu. Mediator wysyła stronom pocztą wezwanie do stawienia się przed sądem w określonym terminie. Sesje mediacji są organizowane w prywatnym pomieszczeniu przy udziale wyłącznie mediatora i stron oraz – jeżeli strony sobie tego zażyczą – również adwokatów stron. Udział adwokatów w postępowaniu mediacyjnym nie jest wymagany.

Mediator przeanalizuje wraz ze stronami możliwość doprowadzenia do pojednania. Jeżeli mediator uzna, że próba uratowania małżeństwa lub związku ma szansę powodzenia, może skierować parę do poradni i zawiesić postępowanie mediacyjne. Jeżeli strony stwierdzą, że nie widzą szans na uratowanie swojego małżeństwa lub związku, mediator postara się wówczas pomóc im w dojeździe do porozumienia w kwestiach dotyczących dzieci i majątku.

Jeżeli stronom uda się osiągnąć porozumienie, mediator sporządzi następnie odpowiednią umowę i odczyta jej treść; jeżeli strony będą zadowolone z treści umowy, mediator złoży taką umowę formalnie w biurze podawczym sądu, tak aby sędzia mógł zapoznać się z jej treścią. Jeżeli sędzia zatwierdzi ugodę, strony będą mogły udać się do notariusza, który opublikuje tę umowę i nada jej charakter pisma urzędowego.

Jeżeli strony nie będą w stanie dojść do porozumienia, postępowanie mediacyjne zostanie zakończone, a strony będą mogły wszcząć postępowanie przed sądem. Termin na wszczęcie postępowania przed Wydziałem Rodzinnym Sądu Cywilnego wynosi dwa miesiące od dnia zakończenia postępowania mediacyjnego. Jeżeli postępowanie nie zostanie wszczęte w wyznaczonym terminie, strony będą zobowiązane do ponownego przeprowadzenia mediacji.

Co dzieje się w przypadku, gdy jedna ze stron zamieszkuje za granicą?

Spór transgraniczny oznacza spór, w przypadku którego co najmniej jedna ze stron ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu na Maltcie, zaś druga strona ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim w dniu, w którym:

strony wyrażą zgodę na udział w mediacji po wystąpieniu sporu;

sąd zarządzi mediację;

powstanie obowiązek przeprowadzenia mediacji zgodnie z prawem krajowym; lub

w sprawach, w których sąd wydał wyrok lub postanowienie, w dniu wydania takiego wyroku lub postanowienia.

W takim przypadku osoba mająca miejsce zamieszkania lub pobytu za granicą musi albo przyjechać na Maltę, albo udzielić swojemu adwokatowi przebywającemu na Maltcie pełnomocnictwa do reprezentowania jej w postępowaniu, a następnie przyjechać na Maltę wyłącznie w celu podpisania umowy o separacji. Natomiast jeżeli osoba mająca miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu na Maltcie nie zna miejsca zamieszkania swojego partnera (który np. wyjechał z Maltty lub porzucił swojego partnera), osoba ta musi przedstawić w toku mediacji pismo, w którym potwierdzi ten fakt pod przysięgą; w takim przypadku postępowanie mediacyjne zostaje niezwłocznie zamknięte, a dana osoba wytacza powództwo przeciwko kuratorom wyznaczonym przez sąd dla osoby nieobecnej.

Ostatnia aktualizacja: 11/01/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [nl](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie

tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Niderlandy

Mediację można przeprowadzić w każdej sprawie. Mediację wykorzystuje się w szczególności w prawie cywilnym i prawie publicznym. Mediacja odbywa się na zasadzie dobrowolności. W Niderlandach trwają prace legislacyjne nad aktami prawnymi określającymi środki zapewniające wysoką jakość postępowania mediacyjnego.

W Niderlandach prowadzi się różne rejestry mediatorów. MfN jest federacją zrzeszającą największe stowarzyszenia mediatorów. Federacja ta prowadzi kompleksowy rejestr mediatorów. Do rejestru tego wpisuje się jedynie mediatorów, którzy spełniają dokładnie określone kryteria jakości. Mediatorów obowiązuje na przykład kodeks postępowania mediatorów. Na stronie MfN można znaleźć informacje na temat mediacji i mediatorów w Niderlandach.

Drugi prowadzony rejestr jest międzynarodowym rejestrem alternatywnych metod rozwiązywania sporów. Strona internetowa tego rejestru umożliwia wyszukanie mediatorów. Ponadto znajdują się na niej informacje na temat zagadnień związanych z mediacją.

W Niderlandach do systemu prawnego wprowadzono również inicjatywę mediacyjną. Oznacza to, że sąd pierwszej instancji (*Rechtbank*) albo sąd drugiej instancji (*Gerechtshof*), w którym toczy się postępowanie, informuje zainteresowane strony o możliwości skorzystania z mediacji. Sąd drugiej instancji może skierować strony na konsultacje dla rodziców, w których toku, za pomocą mediacji, można wypracować możliwe rozwiązanie danego problemu.

Informacji na temat mediacji udzielają również inne podmioty, mianowicie punkty pomocy prawnej (*Juridisch Loket*) oraz Rada Pomocy Prawnej (Raad voor de Rechtsbijstand).

W niektórych okolicznościach strony mogą uzyskać całkowity lub częściowy zwrot kosztów postępowania mediacyjnego.

Powiązane strony

<http://www.nmi-mediation.nl/>

<http://www.adr-register.com/nl>

<http://www.rechtspraak.nl/hoe-werkt-het-recht/mediation-naast-rechtspraak>

<http://www.juridisch.nl/>

<http://www.rechtsbijstand.nl/>

Ostatnia aktualizacja: 27/11/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Austria

W sprawach z zakresu austriackiego prawa rodzinnego sąd dokłada wszelkich starań, aby doprowadzić do polubownego rozwiązania sporu. W tym celu sąd może również zarządzić zorganizowanie wstępnego spotkania informacyjnego poświęconego mediacji lub skierować strony do mediacji (§107 ust. 3 pkt 2

ustawy o postępowaniu nieprocesowym (Außerstreitgesetz)). Choć dwunarodowe zespoły mediatorów spełniają wymogi mediacji rodzinnej w Austrii, muszą być one każdorazowo tworzone *ad hoc* przez Federalne Ministerstwo Sprawiedliwości (Bundesministerium für Justiz), które pełni funkcję organu centralnego, oraz przez prywatne stowarzyszenia ds. mediacji.

Ostatnia aktualizacja: 16/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Polska

Informacja o postępowaniu mediacyjnym w sprawach rodzinnych, o rozwód i separację

Mediacja jest dobrowolną, poufną metodą rozwiązywania sporu, w której strony konfliktu lub sporu, z pomocą bezstronnego i neutralnego mediatora, samodzielnie dochodzą do porozumienia. Tematy omawiane w toku mediacji zależą od woli jej uczestników. Przedmiotem uzgodnień mogą być sprawy dotyczące: pojednania małżonków, ustalenia warunków rozstania, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej, kontaktów z dziećmi, zaspokojenia potrzeb rodziny, alimentów, a także sprawy majątkowe i mieszkaniowe. W sposób ugodowy można też uregulować np. wydanie paszportu, wybór kierunku edukacji dziecka, kontakty z dalszą rodziną lub zarząd majątkiem dziecka.

Korzyści z mediacji

- Mediacja sprzyja obniżeniu poziomu negatywnych emocji oraz zrozumieniu potrzeb własnych i drugiej osoby, a przez to zmniejsza obciążenie psychiczne związane z sytuacją konfliktową.

Jak sprawa trafia do mediacji?

- Mediacja może być prowadzona przed wniesieniem sprawy do sądu albo po wszczęciu postępowania - na podstawie postanowienia sądu.
- W każdym wypadku warunkiem prowadzenia mediacji jest zgoda stron.
- Każda ze stron może złożyć wniosek o przeprowadzenie mediacji na każdym etapie postępowania sądowego.

Kto decyduje o wyborze mediatora?

- Mediatora wspólnie wybierają strony albo wyznacza go sąd, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności osoby z listy stałych mediatorów.

Jak długo może trwać mediacja?

- Postępowanie mediacyjne, do którego doszło na podstawie postanowienia sądu nie powinno trwać dłużej niż 3 miesiące, jednak na zgodny wniosek lub z innych ważnych powodów mediacja może zostać przedłużona, jeżeli będzie to sprzyjać ugodowemu załatwieniu sprawy.

Jak przebiega mediacja?

- Po otrzymaniu postanowienia sądu, mediator kontaktuje się ze stronami, ustalając termin i wskazując miejsce spotkania.
- Mediator wyjaśnia zasady i przebieg postępowania mediacyjnego oraz pyta, czy strony wyrażają zgodę na mediację.
- Mediacja jest rozmową stron w obecności mediatora. Mogą się także odbywać indywidualne spotkania mediatora z każdą ze stron.
- Strony mogą zrezygnować z udziału w mediacji.
- Mediacja jest poufna. Mediator nie może udostępniać informacji z mediacji osobom trzecim. Protokół z mediacji nie zawiera żadnych ocen ani stanowisk stron.
- Mediator nie może być świadkiem co do faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z obowiązku zachowania tajemnicy.

W jaki sposób może zakończyć się mediacja?

- Mediacja może zakończyć się zawarciem wspólnie wypracowanej ugody, którą podpisują strony.
- W sprawie rozwodowej i o separację mediacja może zakończyć się pojednaniem lub porozumieniem małżonków, bądź wypracowaniem zgodnych stanowisk procesowych. Stanowią one podstawę dla rozstrzygnięcia sprawy przez sąd.
- Mediator doręcza stronom odpis protokołu.
- Mediator przekazuje sądowi protokół oraz ugodę, o ile została zawarta.
- Zatwierdzona przez sąd ugoda ma moc prawną ugody zawartej przed sądem i kończy postępowanie.
- Sąd nie zatwierdzi ugody jeśli jest sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności.
- Jeśli ugoda której nadano klauzulę wykonalności nie została wykonana, można skierować jej wykonanie do egzekucji komorniczej.
- W przypadku braku ugody, strony mogą dochodzić swoich praw w postępowaniu sądowym.

Ile kosztuje mediacja?

Koszty mediacji ponoszą strony. Są one zazwyczaj ponoszone po połowie, chyba że strony ustalą inny sposób rozliczeń.

Strona może złożyć wniosek o zwolnienie od kosztów mediacji.

Niezależnie od wyniku sprawy, sąd może nałożyć na stronę obowiązek zwrotu kosztów wywołanych oczywiście nieuzasadnioną odmową udziału w mediacji.

Jeśli dojdzie do zawarcia ugody przed rozpoczęciem rozprawy, strona otrzyma zwrot 100% opłaty sądowej.

Jeśli do zawarcia ugody przed mediatorem dojdzie na późniejszym etapie procesu (po rozpoczęciu rozprawy), strona otrzyma zwrot 75% opłaty sądowej.

W sprawie o rozwód lub separację, jeżeli dojdzie do pojednania się stron przed sądem I instancji i cofnięcia pozwu, strona otrzymuje zwrot 100% opłaty sądowej, którą zapłaciła wnosząc sprawę do sądu. Jeżeli pojednanie się stron nastąpiło przed zakończeniem postępowania przed sądem II instancji, strona otrzymuje zwrot 50% uiszczonych opłat od apelacji.

W przypadku mediacji pozasądowej wysokość wynagrodzenia mediatora wynika z cennika ośrodka mediacyjnego lub strony uzgadniają je razem z mediatorem przed rozpoczęciem mediacji.

Ostatnia aktualizacja: 20/05/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Portugalia

MEDIACJA RODZINNA W PORTUGALII

Zasada dobrowolnego udziału i zatwierdzenie ugody

W Portugalii udział w mediacji jest dobrowolny. Strony sporu rodzinnego dotyczącego dzieci lub małżonków mogą skorzystać z publicznej lub prywatnej mediacji rodzinnej za obopólną zgodą. Sąd może również skierować strony do mediacji, ale nie może zmusić ich do udziału w mediacji bez ich zgody. Z mediacji rodzinnej można skorzystać przed wszczęciem postępowania w sądzie lub urzędzie stanu cywilnego (*Conservatória do Registo Civil*) lub w toku takiego postępowania. **W każdym przypadku ugoda dotycząca spraw rodzinnych przed jej wykonaniem musi zostać zatwierdzona (klauzula wykonalności).** Ewentualni pełnomocnicy stron również mogą brać udział w sesjach mediacyjnych i w praktyce niekiedy korzystają z tego prawa. Ustawa nr 29/2013 z dnia 19 kwietnia określa ogólne zasady mające zastosowanie do mediacji.

Mediacja w sądzie

Jeżeli strony skorzystają z **mediacji rodzinnej przed wytoczeniem powództwa** i zawrą ugodę, powinny **zwrócić się do wybranego przez siebie urzędu stanu cywilnego o zatwierdzenie** tej ugody. Tego rodzaju ugody mogą obejmować kwestie dotyczące małżonków (np. rozwód, świadczenia alimentacyjne między małżonkami, miejsce zamieszkania małżonków, posługiwanie się nazwiskiem byłego małżonka) oraz kwestie dotyczące dzieci (np. ugoda dotycząca władzy rodzicielskiej załączona do umowy o rozwodzie lub ugoda dotycząca świadczeń alimentacyjnych na rzecz pełnoletnich dzieci). Przed zatwierdzeniem ugody przez urząd stanu cywilnego prokuratura (Ministério Público) wydaje opinię w sprawie ugody w zakresie, w jakim dotyczy ona władzy rodzicielskiej nad małoletnimi.

Jeżeli mediacja odbywa się przed wytoczeniem powództwa przed sąd i **jeżeli jej jedynym celem jest uzgodnienie warunków sprawowania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi** (bez załączonej umowy o rozwodzie lub separacji sądowej), strony będą musiały wystąpić do właściwego sądu o zatwierdzenie ugody.

Jeżeli **mediację rodzinną przeprowadza się w toku postępowania sądowego**, przebiega ona następująco:

postępowanie sądowe dotyczące władzy rodzicielskiej (np. prawa pieczy nad dzieckiem, prawa do kontaktów z dzieckiem, świadczeń alimentacyjnych na rzecz małoletnich) obejmuje etap przesłuchania specjalistycznego i mediacji. Jeżeli strony nie dojdą do porozumienia na spotkaniu, na które sąd wezwał strony, sędzia odracza rozmowy na okres od dwóch do trzech miesięcy i kieruje strony do skorzystania z jednej z następujących metod pozasądowego rozstrzygnięcia sporów: mediacji, o ile strony wyrażą na to zgodę lub wystąpią o takie skierowanie; lub przesłuchania specjalistycznego przeprowadzanego przez służby sądu zajmujące się udzielaniem specjalistycznego wsparcia. Po upływie terminu rozmowy będą kontynuowane, a jeżeli w rezultacie zastosowania jednej z wymienionych powyżej metod stronom uda się zawrzeć ugodę, sędzia uwzględni i zatwierdzi taką ugodę. W przypadku braku ugody rozpocznie się etap sporny postępowania;

co do zasady zgodnie z art. 273 kodeksu postępowania cywilnego (Código de Processo Civil) we wszystkich sprawach cywilnych, z uwzględnieniem spraw dotyczących małżonków (np. rozwód i separacja sądowa, świadczenia alimentacyjne między małżonkami i byłymi małżonkami, miejsce zamieszkania małżonków, w przypadku gdy małżonkowie nie zawarli wstępnego umowy w tym zakresie), sąd ma prawo zawiesić postępowanie i skierować strony do mediacji, chyba że którakolwiek ze stron sprzeciwi się takiemu skierowaniu;

zgodnie z art. 272 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego strony mogą również wystąpić ze wspólnym wnioskiem o zawieszenie postępowania na okres trzech miesięcy i przystąpić do mediacji z własnej inicjatywy.

Jeżeli mediacja doprowadzi do **zawarcia ugody** w sytuacji, w której w wymienionych powyżej sprawach toczy się postępowanie, strony muszą **wnieść o jej zatwierdzenie przez sąd**.

Postępowania dotyczące spraw rodzinnych, które podlegają właściwości urzędnika stanu cywilnego, należy wszczynać po wcześniejszym zawarciu ugody przez obydwie strony – w przeciwnym razie sprawy takie będą podlegały właściwości sądów. Z tego względu może być przydatne skorzystanie przez strony z mediacji przed wszczęciem postępowania. Art. 14 ust. 3 dekrety z mocą ustawy nr 272/2001 z dnia 13 stycznia stanowi, że po wszczęciu postępowania przed urzędem stanu cywilnego urzędnik stanu cywilnego powinien poinformować małżonków ubiegających się o rozwód o możliwości skorzystania z mediacji. Zgodnie z powyższym przepisem strony postępowania rozwodowego prowadzonego przed urzędnikiem stanu cywilnego na zgodny wniosek małżonków mogą skorzystać z mediacji, aby podjąć próbę pojednania się lub aby zmienić treść ugody dotyczącej władzy rodzicielskiej załączonej do umowy o rozwodzie, jeżeli prokuratura wystąpi ze stosownym wnioskiem w tym zakresie.

Wybór mediatora publicznego lub prywatnego, czas trwania i koszt mediacji

Co do zasady mediacja rodzinna może trwać **maksymalnie trzy miesiące**, zgodnie z zasadą określoną w art. 272 ust. 4 kodeksu postępowania cywilnego. Mediacja może trwać dłużej niż trzy miesiące wyłącznie w wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach.

Jeżeli strony zdecydują się skorzystać z **mediacji prywatnej**, będą musiały pokryć wynagrodzenie mediatora. Wysokość wynagrodzenia mediatora oraz zasady i harmonogram mediacji określa się w protokole mediacji podpisanym przez strony i mediatora na początku mediacji. Strony mogą wybrać mediatora prywatnego z wykazu mediatorów prywatnych i publicznych prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości: <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Aby skorzystać z **mediacji publicznej**, strony powinny skontaktować się z Biurem ds. Pozasądowego Rozstrzygnięcia Sporów (Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos) w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Polityki i Sprawiedliwości i wystąpić o zorganizowanie sesji poprzedzającej mediację. Na sesję można umówić się przez telefon, za pomocą wiadomości *e-mail* lub formularza *on-line*. Podczas sesji poprzedzającej mediację publiczną strony i mediator podpisują protokół mediacji. W protokole określa się czas trwania mediacji i harmonogram sesji oraz wyjaśnia się zasady proceduralne.

Koszt publicznej mediacji rodzinnej wynosi 50 EUR dla każdej ze stron, niezależnie od liczby zaplanowanych sesji. Każda ze stron uiszcza opłatę w wysokości 50 EUR na początku mediacji publicznej. Strony nie pokrywają kosztów wynagrodzenia mediatorów pracujących w systemie publicznym. Otrzymują oni wynagrodzenie od Dyrekcji Generalnej ds. Polityki i Sprawiedliwości według stawek ustawowych.

Sesje mediacji publicznej mogą się odbywać w pomieszczeniach Dyrekcji Generalnej ds. Polityki i Sprawiedliwości lub w pomieszczeniach udostępnionych przez gminę, w której zamieszkują strony.

W przypadku mediacji publicznej strony mogą wybrać mediatora z wykazu mediatorów publicznych. Jeżeli nie zdecydują się skorzystać z tego prawa, Biuro ds. Pozasądowego Rozstrzygnięcia Sporów w ramach Dyrekcji Generalnej ds. Polityki i Sprawiedliwości wyznaczy jednego z mediatorów figurujących w wykazie mediatorów publicznych zgodnie z ustaloną kolejnością, biorąc pod uwagę odległość dzielącą miejsce prowadzenia działalności przez tego mediatora i miejsce zamieszkania stron. Co do zasady mediatora wyznacza się drogą elektroniczną.

Jeżeli strony mają prawo do otrzymania **pomocy prawnej**, pomoc tę można przeznaczyć na pokrycie kosztów mediacji.

Mediacja transgraniczna i współmediacja

W przypadku **sporu transgranicznego** uniemożliwiającego przeprowadzenie sesji bezpośrednich możliwe jest – na potrzeby usprawnienia przebiegu mediacji – skorzystanie z systemów do organizowania wideokonferencji.

W Portugalii **mediatorzy z innych państw członkowskich** mogą nie tylko zostać wpisani do wykazu mediatorów rodzinnych prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości (w którym figurują zarówno mediatorzy publiczni, jak i mediatorzy prywatni), ale również mogą zostać wpisani do wykazu publicznych mediatorów rodzinnych (w oparciu o procedurę przetargową). W obydwu tych przypadkach zastosowanie będą miały takie same warunki, jakie obowiązują mediatorów krajowych.

W Portugalii **dopuszcza się możliwość przeprowadzenia współmediacji** – zarówno w ramach systemu mediacji publicznej, jak i w ramach systemu mediacji prywatnej. Współmediację można przeprowadzić na wniosek stron lub na podstawie sugestii mediatora, jeżeli jego zdaniem jest to najlepsze podejście w danej sprawie.

Przydatne łącza

Na stronie internetowej <http://www.dgjp.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica> można znaleźć: *łącze* do przepisów krajowych dotyczących mediacji, *łącze* do wykazu publicznych i prywatnych mediatorów rodzinnych oraz *łącze* do informacji o mediacji rodzinnej i mediacji ogólnej.

Wnioski o przeprowadzenie mediacji publicznej można składać, dzwoniąc pod numer + 351 808 26 2000, przesyłając wiadomość *e-mail* na adres smf@gral.mj.pt lub wypełniając formularz *on-line* dostępny pod adresem <http://smf.mj.pt>.

Uwaga końcowa

Informacje przedstawione w niniejszym arkuszu informacyjnym nie są wiążące dla punktu kontaktowego europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, sądów ani innych podmiotów i organów. Nie zwalniają one również zainteresowanych stron z obowiązku zapoznania się z obowiązującymi przepisami. Informacje zawarte w niniejszym arkuszu informacyjnym podlegają regularnym aktualizacjom, przy czym wykładnia przepisów się zmienia w zależności od zmian w orzecznictwie.

Ostatnia aktualizacja: 28/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Rumunia

Ustawa nr 192/2006 reguluje mediację i organizację zawodu mediatora oraz zawiera przepisy ogólne, przepisy dotyczące zawodu mediatora (uprawnienia niezbędne do wykonywania zawodu mediatora, zawieszenie prawa do wykonywania tego zawodu i skreślenie z listy mediatorów, Rada Mediacyjna, organizacja zawodu mediatora i wykonywanie tego zawodu, prawa i obowiązki mediatora, odpowiedzialność mediatora), przepisy dotyczące procedury mediacji (procedura poprzedzająca zawarcie umowy o mediację, umowa o mediację, proces mediacji, zakończenie procesu mediacji) oraz przepisy szczególne dotyczące sporów rodzinnych i spraw karnych.

Strony mogą wziąć udział w spotkaniu informacyjnym, na którym omawia się korzyści wynikające z mediacji; w stosownych przypadkach spotkanie to może się odbyć po wszczęciu postępowania sądowego przed właściwym sądem w celu rozstrzygnięcia kwestii spornych tą metodą. Udział w spotkaniu informacyjnym poświęconym korzyściom wynikającym z mediacji poświadcza na piśmie mediator, który przekazał stosowne informacje. Informacje o korzyściach płynących z mediacji może przekazać sędzia, prokurator, radca prawny, adwokat lub notariusz i w takich przypadkach potwierdza się ten fakt na piśmie.

Przedmiotem mediacji nie mogą być prawa ściśle związane z osobą, takie jak prawa związane ze statusem danej osoby lub jakiegokolwiek inne prawa, których strony nie mogą wykonywać na mocy umowy lub innego dowolnego aktu.

Mediację przeprowadza się w taki sam sposób w każdym przypadku niezależnie od rasy, koloru skóry, przynależności państwowej, pochodzenia etnicznego, języka, wyznania, płci, światopoglądu, przynależności partyjnej, zamożności czy pochodzenia społecznego.

Mediacja jest usługą prowadzoną w interesie publicznym. Przy wykonywaniu swoich obowiązków mediator nie może podjąć decyzji co do treści ugody, jaką strony powinny zawrzeć, ale może udzielać stronom wskazówek co do zgodności takiej ugody z prawem. W mediacji może wziąć udział od dwóch do kilku stron. Strony mają prawo samodzielnego wyboru mediatora. Mediację może prowadzić jeden mediator lub większa ich liczba. Organy sądowe i arbitrażowe, a także wszelkie inne organy posiadające uprawnienia sądowe, informują strony o możliwości uczestnictwa w mediacji oraz o korzyściach płynących z mediacji i zachęcają strony do skorzystania z tej metody rozstrzygania sporów.

Strony mogą zwrócić się do notariusza o poświadczenie wypracowanej ugody. Sporządzonemu przez notariusza aktowi, w którym poświadcza on treść ugody mediacyjnej, przysługuje przymiot wykonalności.

Strony mogą zwrócić się do sądu o wydanie postanowienia zatwierdzającego wypracowaną ugodę. Właściwym organem jest albo sąd rejonowy właściwy dla miejsca pobytu / zamieszkania / siedziby statutowej jednej ze stron, albo sąd rejonowy właściwy dla miejsca zawarcia ugody mediacyjnej. Postanowienie zatwierdzające ugodę zawartą przez strony, które sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym, jest opatrzone klauzulą wykonalności.

Przepisy szczególne dotyczące sporów rodzinnych Z mediacji można skorzystać w celu rozstrzygnięcia sporu między małżonkami dotyczącego dalszego trwania małżeństwa, podziału wspólnego majątku małżonków, wykonywania praw rodzicielskich, ustalenia miejsca zamieszkania dzieci, świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub wszelkich innych sporów między małżonkami dotyczących praw, które mogą im przysługiwać z mocy prawa. Ugody zawarte przez strony w następstwie mediacji w sprawach/sporach dotyczących wykonywania praw rodzicielskich, świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci lub ustalenia miejsca zamieszkania dzieci mają postać wyroku.

Strony przedkładają umowę małżonków w sprawie rozwiązania związku małżeńskiego i ugodę w sprawie dodatkowych kwestii związanych z rozwodem sądowi właściwemu do wydania wyroku orzekającego rozwód.

Mediator dopilnowuje, aby wynik mediacji nie był sprzeczny z dobrem dziecka, zachęca rodziców do skoncentrowania się przede wszystkim na potrzebach dziecka i zapewnia, aby fakt przyjęcia władzy rodzicielskiej lub orzeczenia separacji faktycznej lub rozwodu nie wywarł niekorzystnego wpływu na wychowanie i rozwój dziecka.

Przed zawarciem umowy o mediację lub – w stosownych przypadkach – w toku mediacji mediator podejmuje próbę ustalenia, dokładając należytej staranności, czy w stosunkach między stronami dochodzi do aktów przemocy lub znęcania się oraz czy skutki takiego stanu rzeczy mogą wywrzeć wpływ na przebieg mediacji, po czym podejmuje decyzję, czy w takich okolicznościach ugoda zawarta w drodze mediacji jest właściwym rozwiązaniem. Jeżeli w toku mediacji mediator uzyska informacje o okolicznościach zagrażających wychowaniu dziecka lub jego prawidłowemu rozwojowi lub o okolicznościach, które mogą wywrzeć znaczny niekorzystny wpływ na dobro dziecka, musi powiadomić o tym właściwy organ.

Ustawa nr 217/2003 o przeciwdziałaniu i zwalczaniu przemocy w rodzinie zawiera przepisy dotyczące instytucji, którym powierzono obowiązki w dziedzinie przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie (m.in. obowiązek kierowania stron pozostających w sporze do mediacji), placówek zajmujących się przeciwdziałaniem i zwalczaniem przemocy w rodzinie (w tym centrów wsparcia dla sprawców przemocy, które to centra świadczą usługi w zakresie doradztwa i mediacji rodzinnej oraz umożliwiają skierowanie spraw związanych z przemocą w rodzinie do mediacji na wniosek stron), zakazu zbliżania się oraz finansowania działań na rzecz przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie.

W toku postępowania cywilnego sędzia zaleca stronom polubowne rozstrzygnięcie sporu w drodze mediacji; ponadto przez cały czas trwania postępowania sędzia podejmuje próby pojednania stron, udzielając im niezbędnych porad.

W przypadku sporów, które mogą być przedmiotem mediacji, sędzia może skierować strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym korzyści płynących z korzystania z tej procedury. Jeżeli sędzia uzna to za stosowne po uwzględnieniu okoliczności danej sprawy, kieruje strony do mediacji na dowolnym etapie postępowania sądowego, aby zapewnić polubowne rozstrzygnięcie sporu. Mediacja nie jest obowiązkowa dla stron.

Jeżeli sędzia zaleci mediację, strony (o ile nie podjęły próby rozstrzygnięcia sporu w drodze mediacji przed wytoczeniem powództwa przed sąd) są zobowiązane do spotkania się z mediatorem w celu uzyskania informacji na temat korzyści płynących z mediacji. Po otrzymaniu takich informacji strony decydują, czy zgadzają się na rozstrzygnięcie sporu w drodze mediacji.

Jeżeli w rezultacie mediacji dojdzie do pojednania stron, sędzia wydaje wyrok, w którym zatwierdza ugodę stron.

W przypadku rozwodu do pozwu rozwodowego można załączyć umowę w sprawie rozwiązania związku małżeńskiego zawartą przez małżonków w toku mediacji oraz – w stosownych przypadkach – ugodę w sprawie dodatkowych kwestii związanych z rozwodem.

Ustawa nr 272/2004 o ochronie i promowaniu praw dziecka zawiera przepisy dotyczące praw dziecka (praw i wolności obywatelskich, alternatywnego środowiska rodzinnego i alternatywnej opieki, zdrowia i dobra dziecka, edukacji oraz aktywności rekreacyjnej i kulturalnej), przepisy dotyczące szczególnej ochrony dzieci tymczasowo lub trwale pozbawionych opieki rodziców (piecza zastępcza, piecza zastępcza w sytuacjach nadzwyczajnych, specjalistyczny nadzór i monitorowanie stosowania szczególnych środków ochrony), przepisy dotyczące ochrony dziecka (przepisy stosowane w odniesieniu do uchodźców lub w odniesieniu do dzieci z regionów ogarniętych konfliktem zbrojnym, dzieci, które dopuściły się przestępstwa, ale nie mogą zostać pociągnięte do odpowiedzialności karnej, przepisy przeciwdziałające znęcaniu się nad dziećmi, zaniedbywaniu dzieci lub ich wykorzystywaniu, uwzględniając wyszysk ekonomiczny, nadużywanie środków odurzających i wszelkie formy przemocy, przepisy dotyczące dzieci, których rodzice wyjechali za granicę w celach zarobkowych, a także przepisy służące zwalczaniu procederu uprowadzania dziecka lub wszelkich form handlu dziećmi), przepisy dotyczące instytucji i służb, którym powierzono obowiązki w dziedzinie ochrony dzieci na szczeblu centralnym i lokalnym, organizacji prywatnych oraz finansowania systemu ochrony dziecka.

Publiczne służby opieki społecznej są zobowiązane do podejmowania działań niezbędnych do zapewnienia wczesnego wykrywania sytuacji ryzyka, które mogą doprowadzić do rozdzielenia dziecka i jego rodziców, a także zapobiegania dopuszczaniu się nadużyć przez rodziców i przemocy w rodzinie. Wszelkie przypadki rozdzielenia dziecka i jego rodziców oraz wszelkie przypadki ograniczenia praw rodzicielskich muszą być poprzedzone systematycznym świadczeniem usług i wypłacaniem świadczeń przewidzianych w prawie, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedniego informowania rodziców i udzielania im porad, a także terapii lub mediacji organizowanej w ramach systemu świadczenia usług.

Ostatnia aktualizacja: 25/01/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Słowenia

W Słowenii mediację reguluje [ustawa o mediacji w sprawach cywilnych i handlowych](#) (Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah; Uradni list RS (Dziennik Urzędowy Republiki Słowenii); UL RS nr 56/08). Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej ustawy jej przepisy mają zastosowanie do mediacji w sprawach rodzinnych dotyczących roszczeń, w sprawie których strony mogą samodzielnie dojść do porozumienia i zawrzeć ugodę. Ponadto do spraw dotyczących stosunków rodzinnych ma zastosowanie [ustawa o alternatywnych metodach rozwiązywania sporów sądowych](#) (Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov; UL RS nr 97/09 i 40/12). Na podstawie przepisów tej ustawy sąd ma obowiązek umożliwić stronom sporu prawnego skorzystanie z mediacji. Artykuł 22 ust. 1 ustawy o alternatywnych metodach rozwiązywania sporów sądowych stanowi, że mediacja w sporach dotyczących stosunków między rodzicami i dziećmi jest nieodpłatna, ponieważ wynagrodzenie mediatora oraz poniesione przez niego koszty podróży pokrywa w całości sąd, a nie strony. Dotyczy to również przypadków, gdy przedmiotem mediacji poza sporem dotyczącym stosunków między rodzicami i dziećmi są również stosunki majątkowe między małżonkami.

Zgodnie z art. 2 [regulaminu udziału mediatorów w postępowaniach sądowych](#) (Pravilnik o mediatorjih v programih sodišč; UL RS nr 22/10 i 35/13) sąd prowadzący wykaz mediatorów zgodnie z przepisami ustawy o alternatywnych metodach rozwiązywania sporów sądowych podejmuje decyzję – w zależności od potrzeb danego postępowania – dotyczącą maksymalnej liczby mediatorów w poszczególnych dziedzinach, którzy mogą zostać wpisani do wykazu. Jeżeli chodzi o mediację w sprawach rodzinnych, sąd musi – uwzględniając liczbę mediatorów figurujących w wykazie – wziąć pod uwagę fakt, że mediację w sporach dotyczących stosunków między rodzicami i dziećmi mogą prowadzić dwaj mediatorzy, z których jeden pomyślnie złożył egzamin adwokacki, a drugi dysponuje specjalistyczną wiedzą i doświadczeniem w dziedzinie psychologii lub w innej pokrewnej dziedzinie.

W prawie słoweńskim nie przewidziano żadnych innych przepisów dotyczących mediacji w sprawach rodzinnych. Nowy kodeks rodzinny powinien bardziej szczegółowo regulować mediację w sprawach rodzinnych.

Wykaz mediatorów z podziałem na dziedziny i sądy jest dostępny na stronach internetowych poszczególnych sądów, a także na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, które prowadzi centralny rejestr mediatorów biorących udział w postępowaniach sądowych zgodnie z przepisami ustawy o alternatywnych metodach rozwiązywania sporów sądowych.

Łączy do powiązanych stron internetowych:

[ogólne informacje na temat mediacji](#) (nie ma odrębnego łącza do strony poświęconej mediacji rodzinnej);

[centralny rejestr mediatorów](#).

Ostatnia aktualizacja: 23/03/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Słowacja

1. Ogólne informacje na temat mediacji

W Republice Słowackiej mediacja w sprawach z zakresu prawa rodzinnego odbywa się wyłącznie na zasadzie dobrowolności; mediację prowadzą mediatorzy, którzy nie są specjalistami w dziedzinie prawa rodzinnego. Sąd nie jest zobowiązany do kierowania stron do mediacji ani do zalecania stronom udziału w mediacji w celu rozstrzygnięcia sporu. Sąd może jedynie doradzić stronom, aby podjęły próbę rozstrzygnięcia sporu w drodze mediacji.

2. Łącza do wykazu mediatorów w Słowacji

Słowacka strona internetowa, na której zamieszczono wykaz mediatorów, jest dostępna pod adresem <http://www.komoramediatorov.sk/>; w wykazie tym figurują członkowie Słowackiej Izby Mediatorów (Slovenská komora mediátorov); w wykazie dostępnym pod adresem <http://www.najpravo.sk/> mediatorzy

zostali uszeregowani według okręgu lub rejonu, w którym prowadzą działalność. Kompletny wykaz mediatorów, którzy przeszli szkolenie przygotowujące do wykonywania zawodu mediatora, jest dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Słowackiej (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) <http://www.justice.gov.sk/>.

3. Łącze do strony internetowej zawierającej informacje na temat mediacji w sprawach z zakresu prawa rodzinnego i mediacji ogólnej

Ogólne informacje na temat mediacji można uzyskać na stronie internetowej Słowackiej Izby Mediatorów: <http://www.komoramediatorov.sk/>, a także pod adresem <http://www.najpravo.sk/>.

4. Łącze do przepisów prawa słowackiego

Dotychczas nie przyjęto żadnych szczególnych przepisów krajowych dotyczących mediacji w sprawach z zakresu prawa rodzinnego. Postępowanie mediacyjne w tym obszarze – a także w innych obszarach, w których mediacja jest dopuszczalna w ramach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów – jest prowadzone zgodnie z przepisami [ustawy nr 420/2004 o mediacji i zmieniającej niektóre ustawy](#).

Ostatnia aktualizacja: 10/07/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Finlandia

W Finlandii istnieją trzy różne procedury mediacji rodzinnej: 1) mediacja pozasądowa, 2) mediacja sądowa jako odrębna procedura oraz 3) mediacja jako jeden z etapów wykonywania orzeczenia dotyczącego prawa pieczy nad dzieckiem lub prawa do kontaktów z dzieckiem.

1. Mediacja pozasądowa

Zgodnie z ustawą o małżeństwie (234/1929) spory i kwestie prawne wynikające ze stosunków rodzinnych powinny być rozstrzygane przede wszystkim w drodze negocjacji między członkami rodziny, którzy zawierają ugodę. Jeżeli członkowie rodziny będą potrzebowali pomocy osoby trzeciej, aby rozstrzygnąć spór, mogą skorzystać z usług mediatorów rodzinnych – świadczonych przez gminne rady ds. opieki społecznej. W większości przypadków funkcję mediatorów rodzinnych pełnią wyznaczeni pracownicy służb udzielających porad w sprawach wychowawczych i rodzinnych oraz innych służb społecznych. Mediacja rodzinna nie należy do usług społecznych i usług z zakresu doradztwa rodzinnego; jej celem jest znalezienie rozwiązania sporu między stronami poprzez wzajemne dyskusje i negocjacje. Poza gminami usługi mediacji świadczą również kościelne ośrodki terapii małżeńskiej, a także inne organizacje i osoby fizyczne uprawnione do prowadzenia mediacji.

Szczególnym zadaniem mediatora jest ochrona praw dzieci w przypadku rozwodu. Mediator pomaga rodzicom polubownie rozstrzygnąć wszelkie kwestie dotyczące dzieci w drodze zawarcia porozumienia szczególnie na temat ewentualnej pieczy wspólnej, miejsca zamieszkania dziecka, kontaktów z drugim rodzicem oraz utrzymania dziecka. Jeżeli rodzice dojdą do porozumienia, mediator pomoże im sporządzić stosowną umowę. W celu zapewnienia wykonalności umowy mediator zwraca się do rodziców, aby przedłożyli ją do zatwierdzenia urzędnikowi ds. ochrony dziecka. Zatwierdzona umowa jest równoważna orzeczeniu sądowemu.

Mediacja rodzinna jest dobrowolna, poufna i bezpłatna. Z służbami świadczącymi usługi w zakresie mediacji rodzinnej może skontaktować się cała rodzina lub małżonkowie (wspólnie lub niezależnie od siebie).

2. Mediacja sądowa

Sądy mogą prowadzić mediację w sprawach dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania, prawa do kontaktów z dzieckiem i łożenia na utrzymanie dzieci (art. 10 ustawy nr 394/2011 o mediacji w sprawach cywilnych i zatwierdzaniu ugód przez sądy powszechne). Mediacja jest procedurą odrębną od postępowania sądowego. Udział w mediacji jest dobrowolny, ale do jej przeprowadzenia wymagana jest zgoda obojga rodziców. Mediacja jest szybszą i tańszą metodą rozstrzygnięcia sporu niż postępowanie sądowe.

Mediację rozpoczyna się na wniosku stron wniesionym do sądu. Możliwe jest również skierowanie do mediacji sprawy, w której toczy się już postępowanie sądowe. Mediację można zakończyć na dowolnym etapie. Mediatorem jest sędzia, którego wspiera specjalista, najczęściej psycholog lub pracownik socjalny. Strony biorące udział w mediacji mogą korzystać ze wsparcia adwokata lub innego specjalisty. Strona biorąca udział w mediacji sądowej może wystąpić o pomoc prawną z budżetu państwa na pokrycie kosztów wynagrodzenia specjalisty. W toku mediacji sądowej dobro dziecka jest najważniejsze. Przed zatwierdzeniem umowy sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę przepisy ustawy o prawie pieczy nad dzieckiem i prawie do kontaktów z dzieckiem (nr 361/1983) oraz ustawy o świadczeniach alimentacyjnych na rzecz dzieci (nr 704/1975). Zatwierdzona umowa jest równoważna orzeczeniu sądowemu. Jeżeli nie ma możliwości osiągnięcia porozumienia, sąd kończy postępowanie. Jeżeli sprawa została skierowana do mediacji w toku postępowania sądowego, w przypadku gdy mediacja zakończy się niepowodzeniem, postępowanie sądowe w danej sprawie zostaje podjęte na nowo.

3. Mediacja jako jeden z etapów postępowania egzekucyjnego

Ta forma mediacji jest dostępna jedynie wówczas, gdy jedno z rodziców wszczęło postępowanie egzekucyjne przed sądem rejonowym. W tym przypadku sąd wydał już orzeczenie w danej sprawie, ale jedno z rodziców nie wykonało jego postanowień.

Zgodnie z ustawą o wykonywaniu orzeczeń dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem (nr 619/1996), w przypadku gdy jedna ze stron zwróciła się do sądu o wykonanie orzeczenia dotyczącego prawa pieczy nad dzieckiem lub prawa do kontaktów z dzieckiem sąd co do zasady wyznacza mediatora. Mediatorem jest zazwyczaj psycholog specjalizujący się w psychologii dziecięcej, pracownik socjalny zaznajomiony z problematyką ochrony dziecka lub urzędnik ds. ochrony dziecka. Mediacja służy ułatwieniu współpracy między rodzicami dzieci lub innymi zainteresowanymi stronami na potrzeby zagwarantowania dobra dziecka. Mediator organizuje spotkanie z udziałem rodziców i odbywa prywatną rozmowę z dzieckiem (lub z dziećmi), aby poznać jego (ich) opinie i preferencje, jeżeli jest to możliwe, biorąc pod uwagę wiek i stopień rozwoju dziecka (lub dzieci). Mediator sporządza dla sądu sprawozdanie z przebiegu mediacji. Jeżeli mediacja nie doprowadzi do zawarcia ugody między rodzicami, sąd rozstrzyga sprawę, opierając się między innymi na sprawozdaniu sporządzonym przez mediatora.

Informacje o mediatorach

Odpowiedzialność za przeprowadzenie mediacji rodzinnej spoczywa na gminnych radach ds. opieki społecznej. Dane kontaktowe odpowiednich organów na szczeblu gminy można znaleźć pod tym adresem: <http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>.

Fińska Izba Adwokacka szkoli adwokatów, przygotowując ich do pełnienia funkcji mediatorów w sporach z zakresu prawa rodzinnego:

http://www.asianajaliitto.fi/asianajopalvelut/etsi_asianajaja.

Odpowiedzialność za przeprowadzenie mediacji sądowej spoczywa na sądach rejonowych. Dane kontaktowe sądów rejonowych zostały udostępnione na stronie internetowej administracji sądowej: <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>.

Informacje o mediacji

Sekcja strony internetowej administracji sądowej poświęcona mediacji: <http://oikeus.fi/fi/index/esitteet/perheasioidensovittelun.html>.

Broszura Ministerstwa Sprawiedliwości na temat mediacji sądowej w sporach dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem:

https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html.

Broszura w języku angielskim: https://oikeus.fi/en/index/esitteet/expert-assistedmediationofcustodydisputes_2.html.

Krajowy Instytut Zdrowia i Opieki Społecznej, Podręcznik dotyczący ochrony dziecka, mediacja rodzinna:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/perheasioiden-sovittelu>.

Procedura polubownego rozstrzygnięcia sporów z zakresu prawa rodzinnego opracowana przez Fińską Izbę Adwokacką:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/sovintomenettely/sovintomenettely_perheasioissa.

Fińskie Forum Mediacji:

<http://www.ssf-ffm.com/index.php>.

Przepisy krajowe

Przepisy szczególnie dotyczące mediacji rodzinnej zawierają następujące ustawy:

ustawa o małżeństwie (nr 234/1929):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5btype%5d=pika&search%5bpika%5d=avioliittolaki#O1L5>;

ustawa o prawie pieczy nad dzieckiem i o prawie do kontaktów z dzieckiem (nr 361/1983):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>;

ustawa o wykonywaniu orzeczeń dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem (nr 619/1996):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>;

ustawa o mediacji w sprawach cywilnych i zatwierdzaniu ugód przez sądy powszechne (nr 394/2011):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110394>.

Ostatnia aktualizacja: 08/02/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Międzynarodowa mediacja rodzinna - Szwecja

Mediacja rodzinna

Zgodnie z ogólną zasadą przyjętą w prawie szwedzkim rozwiązania kompromisowe uznaje się za najlepsze dla dziecka. Dlatego też przepisy sformułowano w taki sposób, aby w pierwszej kolejności nakłaniać rodziców do osiągnięcia porozumienia w kwestiach wywierających wpływ na ich dzieci.

Z kim należy się kontaktować?

Szczególną odpowiedzialność ponoszą służby socjalne, które muszą między innymi zaproponować rodzicom postępowanie pojednawcze (*samarbetssamtal*). Celem postępowania pojednawczego jest udzielenie rodzicom wsparcia w osiągnięciu porozumienia; zob. dodatkowe informacje na temat [postępowania pojednawczego](#). Jeżeli rodzice osiągną porozumienie, wypracowane przez nich rozwiązanie kompromisowe może zostać włączone do treści ugody, którą zatwierdzają służby socjalne. Sądy muszą również w pierwszej kolejności podjąć próbę nakłonienia rodziców do zawarcia ugody. Jeżeli próba ta zakończy się niepowodzeniem, sąd może zarządzić przeprowadzenie postępowania pojednawczego lub mediacji (*medling*).

W jakich obszarach dopuszcza się korzystanie z mediacji lub jest ona najbardziej rozpowszechniona?

Z mediacji rodzinnej w sprawach rozpoznawanych przez sąd należy korzystać wówczas, gdy na przykład postępowanie pojednawcze nie przyniosło oczekiwanego rezultatu, ale nadal istnieje możliwość osiągnięcia przez rodziców porozumienia w kwestiach wywierających wpływ na ich dzieci.

Czy istnieją szczególne reguły, których należy przestrzegać?

Mediatora wyznacza sąd. Wydanie postanowienia o przeprowadzeniu mediacji samo w sobie nie wymaga zgody rodziców, ale mediator może napotkać trudności w wykonywaniu powierzonych mu obowiązków, jeżeli jedno z rodziców będzie czynnie sprzeciwiało się jego wyznaczeniu. Mediator – działając w porozumieniu z sądem – podejmie decyzję, w jaki sposób należy przeprowadzić mediację. Mediator nie podlega kodeksowi postępowania ani podobnym regulacjom.

Informacje i szkolenia

Nie powołano krajowej organizacji zajmującej się szkoleniem mediatorów.

Jakie są koszty mediacji?

Mediatorom przysługuje prawo do otrzymania godziwego wynagrodzenia za wykonaną pracę, poświęcony czas i poniesione wydatki. Koszty tego wynagrodzenia pokrywa państwo.

Ostatnia aktualizacja: 25/01/2017

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.